E. CR

PE

UNDH

199.975 OSZK

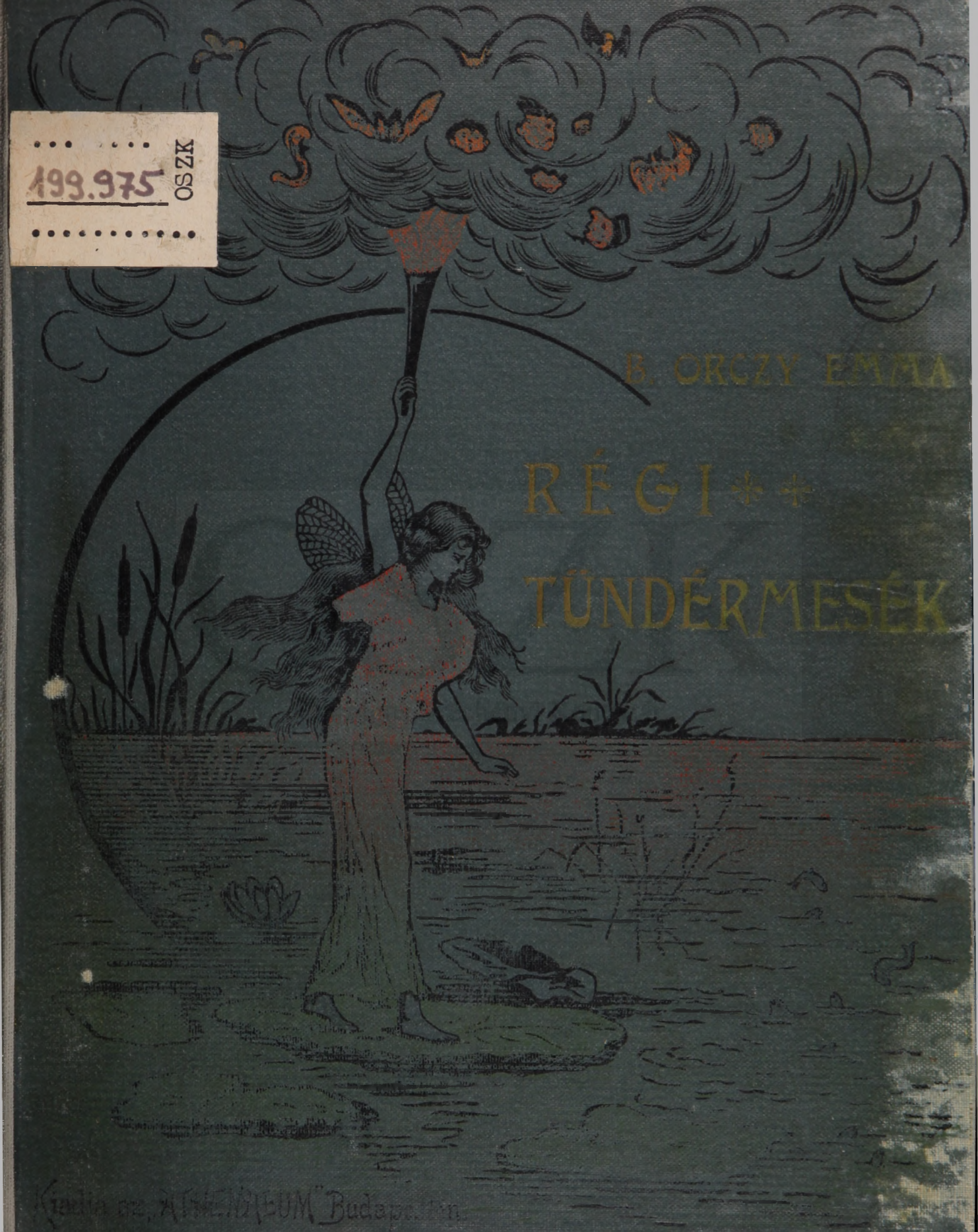

B. ORCZY EMMA

RÉGI TÜNDÉRMESÉK

Gazdag gr. SZÉCHÉNYI MÚZEUM Budapest

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Régi Tündérmesék.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Régi Tündérmesék.

UJRA ELMONDJA

BÁRÓ ORCZY EMMA.

SZÁMOS RAJZZAL.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

ATHENAEUM
·1868·

BUDAPEST,
AZ ATHENAEUM R. T. KIADÁSA.
1898.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

199 975
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
B 3844/1987
LELTÁRI SZÁM

Budapest. Az Athenaeum r. t. könyvnyomdája.

BEVEZETÉS.

Azok a bájos mesék, melyeket ez a kötet nyújt a magyar olvasónak, idegenből, angol földről kerülnek — haza.

Üde színekben pompázó virág, mely idegen talajban kelt ki, de a honi meleg földben fogja csak igazán terjeszteni illatát. S a ki látja, élvezi, rámondja: Igen, ez a mi kertünkből való, itt viruljon, itt illatozzék!

E mesék szerzője, *Orczy Emma bárónő,* művészileg egyesíti a magyar mesemondás jóizű hangját a költői, előkelő előadással, az eredetiséget a magyar meseköltészet hagyományos felfogásával, fordulataival. Lelkében megcsendülnek a gyermekkori emlékek s némelyik mesében mintha régi jó ismerőst látnánk, gazdag uj köntösben. Valamennyinél pedig megragad a képzelem játszisága, gazdagsága, a mesefűzés leleményessége, a színezés gyöngédsége, az enyelgés diszkrét finomsága.

Ifjak, öregek gyönyörködve fogják olvasni s hisszük, hogy e mesék átültetésével hozzájárulunk a magyar meseköltészet virágos kertjének gazdagításához.

A fordító.

OSZK
Országos Széchenyi Könyvtár

Tartalom.

Iluska a kis törpéknél 11

Arany-Légy kérői 25

A két törpe 33

Tengeralatti szerelem 39

Nefelejts 51

Az elvarázsolt macska 73

A varázs-bőr 83

Az már nem igaz! 93

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Iluska * * * a kis törpéknél.

Hol volt, hol nem volt, egyszer valahol és valamikor volt egy öreg herczeg és annak volt egy igen kedves szép leánykája, Iluska. Kettecskén éldegéltek egy ódon nagy várkastélyban, melynek a sarkain négy hatalmas torony állt s mely egy nagy erdőség közepén, gyönyörű tisztás helyen épült.

Csinos és kedves leányka volt Iluska. A szárnyai — mert tündér volt a keresztanyja, attól szárnyakat is kapott — mondom, a szárnyai már szépen megnőttek és megerősödtek s mikor a nap rásütött, a szivárvány minden színében ragyogtak. Olyan aranyos kedves és bájos volt a kis Iluska, hogy a ki látta, akár azt is hihette, hogy ennek a leánykának nem is lehet semmi hibája. De hát, sajnos, volt bizony neki egy igen nagy hibája, melylyel egy haragos tündér rontotta meg, a kit az Iluska anyja egyszer megbántott. Ez a veszedelmes hiba pedig a kiváncsiság volt.

Az a boszuvágyó tündér azonban ennél még gonoszabb dolgot is mívelt. Veszedelembe csalta és megrontotta az Iluska anyját.

Volt az erdőben egy nagy tó, melyet lombos fák árnyékoltak be, míg tükrét vízililiom és lótusz-virág borította, a szélein pedig nád és káka burjánzott. Egy napon, mikor a herczegné a tó partján sétálgatott, a gonosz tündér a vízbe merülve segítségért kiáltozott, mintha a tóba bukott volna és fuldokolna. A jó herczegné segíteni akart és a vízililiomok nagy leveleire lépve, megragadta a tündér kezét; ez pedig álnokul lerántotta a víz mélyére. A szegény herczegné nem tudott úszni, de még ha tud is, az sem segített volna rajta, mert a gonosz tündér erősen fogta mind a két kezét. Vergő-

dött, segítségért kiáltozott, de mind hiába; odaveszett, belefúlt a tóba. A férje és valamennyi szomszéd megindult a keresésére s mikor a tó partjára értek, látták, a mint messze bent lebeg a vizen a lótusz virágok közt. És ott a szemök láttára átváltozott lassanként gyönyörűséges hófehér víziliommá.

A szegény herczeg keservesen megsiratta hűséges feleségét, de még a madarak is abba hagyták vidám csicsergésöket. Egy halászmadár, mely egy nagy lótusz-levélen ülve mindent látott, odaszólt a kesergő herczegnek, hogy a gonosz tündér okozta az egész szerencsétlenséget. A mint a herczeg ezt hallotta, rögtön lovára pattant és ellovagolt a tündér-királynőhöz, a ki messze, az ország legtávolabbi szélén, nagy hegységben épült kristálypalotában lakott. Ott voltak körülte udvari tündérei, mindentudó bölcsei és hatalmas varázsló mesterei s a herczeg mindezek előtt elpanaszolta a maga nagy baját és szomorúságát. Nagy volt a fölháborodás a gonosz tündér tette fölött s a tündér-királynő azonnal megparancsolta, hogy a bűnös tündért fehér gyíkká kell változtatni. A fő-fő varázslómester rögtön dologhoz is látott, hogy a parancsot végrehajtsa. Egyúttal pedig kimondta a tündér-királynő, hogy a herczeg, ha meg tudja fogni a fehér gyíkot, foglyául tarthatja mindaddig, míg a saját leánya, Iluska, a ki akkor még egészen piczi gyermek volt, a saját kezeivel szabadon nem bocsátja. Ha ez bekövetkeznék, akkor maga a tündér-királynő sem tudná megakadályozni, hogy a gonosz tündér vissza ne nyerje régi alakját és ezzel együtt minden gonosz hatalmát és tulajdonságát.

Az elkeseredett herczeg hazatért és azután éjjel-nappal kereste a fehér gyíkot, hetedhét országot bejárt e végett és nagysokára csakugyan rá is talált messze az operencziás tengeren túl, épp mikor a fehér gyík egy nagy lapu-levél alatt lappangott. Szerencsésen meg-

kaparintotta és sűrű ezüst drótból font kalitkába zárta, haza vitte, azután pedig maga vitt neki naponként ennivalót és még csak közelre sem bocsátott hozzá senkit. Évek multával azonban attól kezdett tartani, hogy Iluska, mivel olyan nagyon kíváncsi és kutatgató leányka volt, egyszer még ki találja nyitni a kalitkát. Ezért tehát a tó partján egy kis tornyot építtetett, abban függesztette föl a kalitkát és minden nap elsétált oda, hogy megetesse a gyíkot. A torony ajtajának a kulcsát arany lánczocskára fűzve mindig a nyakán viselte és rajta kivül a világon senki sem ismerte a tóparti torony titkát.

Iluska, a ki roppantul kíváncsi természetű volt, sokszor járt ott a torony körül és próbálgatta, hogy az ajtót kinyissa, de nagy boszúságára mindig csukva találta. Az apjától nem merte többé kérdezni, mi van ott a toronyban, mert egyszer megtette, de máskülönben nyájas, jóságos apja erre oly rettentően haragos lett, a milyennek Iluska még soha sem látta. Nem is kérdezte többször.

Történt azonban, hogy a herczegnek egyszer több napra el kellett utaznia. Mivel pedig Iluska már egészen nagy leánynyá cseperedett, apja úgy vélte, hogy most már bátran rábizhatja a torony kulcsát. Megoktatta tehát, hogy minden nap egy darabka kenyeret kell oda vinnie és a fehér gyíknak adnia, de egyébként nem szabad ott időznie, sem a gyíkkal játszania, legkevésbbé pedig a kalitka ajtaját fölnyitnia.

Iluska szentül igért mindent és igérete akkor őszinte is volt, igazán be is akarta váltani. De alig utazott el az apja, már Iluska nem birt a kíváncsiságával és ámbátor még szükség sem volt rá, mindjárt megindult a tóparti torony felé, hogy a csoda-gyíkot lássa. Remegő kézzel nyitotta föl az ajtót s a mint belépett, azonnal szemébe ötlött az ezüst drótból font kalitka és ebben a leggyönyörűségesebb gyíkocska, melyet valaha látott. A gyík föl s alá futkosott kalitkájában és játszadozott a szalmaszállal, melyet Iluska tartott oda neki. Ez annyira tetszett Iluskának, hogy hosszú ideig álldogált ott és nézte a gyíkocska játékát.

Egyszerre csak megszólal a gyík:

— Jaj de gyönyörű tündérke vagy te!

— Ó, nem vagyok én tündér, felelé Iluska. Csak egyszerű kis leány vagyok és amott az ódon várkastélyban élek az atyámmal.

— De furcsa! szólt a gyík. Én bizonyosra vettem, hogy tündér vagy, olyan gyönyörű szárnyaid vannak. Mi a neved?

— Iluska.

— Gyönyörű név, mondá a gyík. — Én pedig nem vagyok gyík, a minek látszom, hanem tündér.

— Ó, azt mindjárt gondoltam.

— Ugy-e? És téged is mindjárt tündérré varázsolhatnálak, csak itt volna a bűvös köntösöm. Ha ezt a válladra boríthatnám, rögtön tündér válnék belőled és akkor aztán tetszésed szerint eltünnél, megjelennél, a hol és a mikor kedved tartaná, vagy átváltozhatnál akár piczike egérré, akár rettenetes óriássá és vigan lebegve járhatnád be kedvedre az egész világot.

— Jaj de pompás volna az! kiáltott föl Iluska ámulva és örvendezve. Mondd hamar, hol van a bűvös köntösöd, rögtön elhozom. Úgy szeretnék tündér lenni! Gondolod, hogy igazán válhatnék tündér belőlem?

— Az teljesen bizonyos, felelé a gyík. Jaj, csak kimehetnék ebből a kalitkából, mindjárt rátalálnék, mert pontosan tudom, hol van. A varázsvesszőm is ott fekszik mellette. A gonosz manók királya dugta el

csupa boszúból egy rózsabokorba, engemet pedig gyíkká változtatott és ide zárt, hogy többé hozzá ne juthassak drága kincseimhez. Azt is hiszi, hogy nem tudom, hová rejtette el, pedig jól tudom és ha megsegítenél, hogy innen kiszabaduljak, akkor hálából téged is nagy és hatalmas tündérré változtatnálak.

Iluska egyszeriben megfeledkezett mindenről, a mit az apjának igért és csak arra gondolt, milyen pompás lesz az, ha igazi tündér lesz belőle és röpülhet, a hová akar, láthat, megtudhat mindent. Nem habozott tehát, hanem kinyitotta a kalitka ajtaját s a gyík gyorsan kiugrott. Alig volt kint, abban a pillanatban már átváltozott villogó szemű, hollófekete hajú tündérré, sötét fekete ruhában, mely arany csillagokkal volt behintve. A következő pillanatban pedig rárohant Iluskára, összeszaggatta ruháit és letépte gyönyörű szárnyacskáit, aztán kaczagva gúnyolta kiváncsiságát és hiúságát, hogy elhitte, mintha tündér válhatnék belőle. De még ezzel sem érte be, hanem megragadta és magával vonszolta, ki az erdőbe, a nagy tó túlsó partjára, a sűrű rengetegbe, a hol Iluska még soha sem járt. Ott még egyszer gúnyosan fölkaczagott, aztán eltünt, magára hagyva a boldogtalan leánykát, a ki keservesen zokogva rogyott a földre.

Sokáig hevert ott és nagy szomorúságában szinte mozdulni sem akart többé, mikor egyszerre csak úgy hallotta, mintha a szél halkan az ő nevét suttogná; azután egyre tisztábban hallatszott, édes szomorú hangon, mint a virág sohajtása. Iluska fölkelt és lassan megindult a hang irányában; a mint így mendegélt, egyre erősebb lett a hang, mintha a fák mondogatnák egymásnak s mikor végre ismét a bűvös tó partjára ért, mintha a vízről szólt volna a hivás:

— Iluskám! Iluskám!

Elfojtott lélekzettel, megbűvölten állt ott s egyszerre csak látja, hogy

a legnagyobb és legszebb vízililiom szirmai lassanként szétnyilnak és a virágból az ő édes anyjának a szellem-alakja emelkedik ki. Azután pedig látta, hogy anyja int neki, jöjjön oda hozzá. Iluska habozás nélkül engedelmeskedett s a vízililiomok kövér nagy levelein lépegetve eljutott az anyjához. Ez pedig tudtára adta, hogy van mód, a melylyel kimenekülhet a veszedelemből: menjen csak beljebb az erdőbe, túl az ezüstös levelű nagy nyárfákon, egészen az óriási bükkfáig, mely ott magányosan áll. Ott jó barátokra fog találni, a kik megvédik a gonosz tündér ellen, mert ez most már folyvást üldözni fogja őt.

Iluska letérdelt a vízililiom levelére és gyöngéden megcsókolta anyját, a ki nem mozdult ki a virág kelyhéből. A liliom szirmai aztán lassanként bezárultak és eltakarták anyját a szemei elől.

Sietve indult Iluska odább, be a rengeteg erdőbe. Nagy sokára eljutott az ezüstös levelű nagy nyárfákhoz, aztán megint csak mendegélt odább, bár a lábai már alig birták, annyira elfáradt. Végre azonban mégis csak eljutott a magányos nagy bükkfához, mely mint valami óriási torony emelkedett magasra az egész erdő fölött. Körüljárta a fát és ennek törzsén egy kis ajtót pillantott meg. Kopogtatott, de az ajtó nem nyilt ki, csak a mókusok kérdezgették egymástól fönt az ágakon: »Ugyan ki lehet az, a ki a kis törpék ajtaján kogogtat?« S a rigó is kiváncsian szólt: »Ugyan ki az, a ki a kis törpékhez akar bejutni?«

Végre beleunt Iluska a sok kopogtatásba, elszántan megnyomta a kilincset, az ajtó kinyilt s ő

belépett. Eléggé tágas szobácskába lépett, melynek közepén asztal állt, körülte kilencz piczi székecske, az asztalon pedig tálak, kanalak, kések és villák fából, úgyszintén sok jó csemege: dió, eper és más gyümölcs, nagy kantákban pedig a legremekebb színméz.

Iluska, mivel nagyon éhes volt, oda ült az asztalhoz és falatozni kezdett. Megevett nehány diót, hozzá egy kis mézet s egészen megerősödöttnek érezte magát. Aztán lefeküdt a földre és elaludt.

Mikor fölébredt, egész csoport fura képű apró emberkét látott maga körül, a kik mind reá bámultak és nevetgéltek, sőt egyik-másik meg is huzogatta az Iluska haját és így szólt:

— Igen, igen, tudjuk, ki vagy. Iluska vagy, a ki lehetővé tetted, hogy az a gonosz tündér kimeneküljön a fogságból. Ha rád talál újra, megöl. De ha itt maradsz nálunk, nem eshetik bántódásod. Hát maradj nálunk!

Így hát ott is maradt Iluska a törpéknél a vastag fában. A gonosz tündér itt nem lehetett ártalmára, mert a fa a kis törpe manók királyának a fája volt s a manók királya uralkodott itt az erdőben.

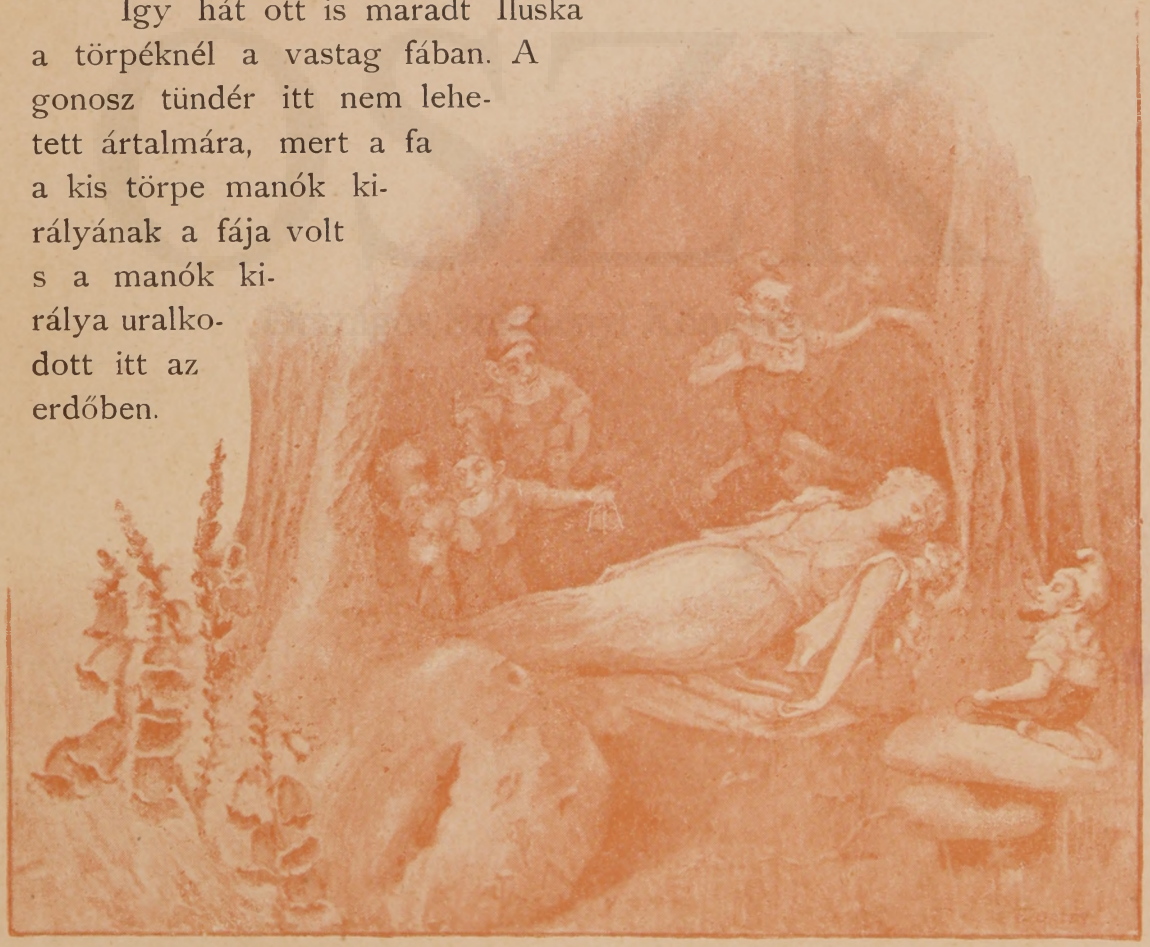

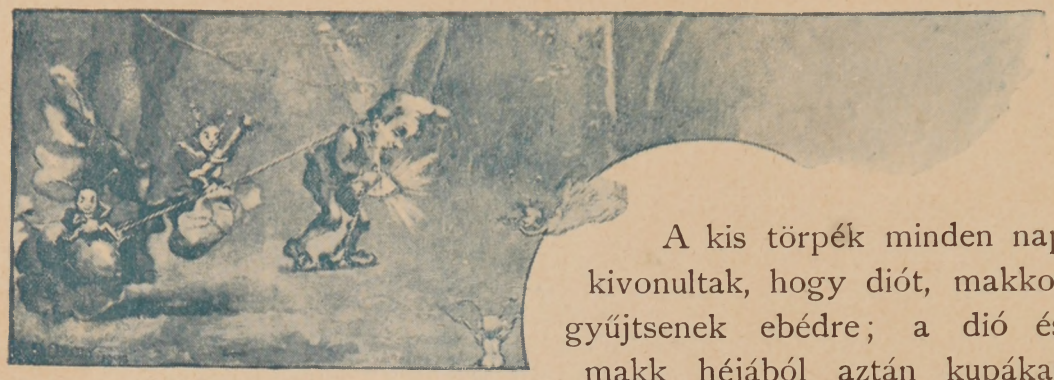

A kis törpék minden nap kivonultak, hogy diót, makkot gyűjtsenek ebédre; a dió és makk héjából aztán kupákat és serlegeket faragtak. Egyszer-másszor a mezei tündérkék is eljöttek lakomára s ilyenkor lakoma után nagy bál is volt, vígan körültánczolták a nagy fát a hold fényénél, mialatt a fehér bagoly fönt a fán meg-megszólalt:

— Uhú! Ahá! Uhú!

A kis törpék széket faragtak Iluska számára, úgyszintén dióhéjból tányért, fenyőágacskákból villát, azután pedig pókhálóból finom ruhát is szőttek neki. Szépecskén megéldegélt tehát a jó kis ficzkókkal és ő is rajta volt, hogy hasznukra legyen. Készített számukra falevélből pompás ruhácskákat s tű gyanánt a vadrózsa tövise pompásan szolgált. Ő terítette meg minden nap ebédre az asztalt és szorgosan elvégzett minden egyéb házi munkát is. Jó barátságban élt mindenkivel az erdőben; még a magas harangvirág is nyájasan köszöngetett, mikor Iluska elhaladt mellette. A mókus, mely fönt lakott a fa tetején, feltördelte számára a diót és mogyorót. Nagyon jó barátja volt egy aranyos-zöld szárnyú bogár. Ez fölvette a hátára és elvitte sétarepülésre az erdőbe. De legislegjobban a rigó szerette, ott ült mellette egész nap és gyönyörűen dalolgatott neki.

A jó manócskák is folyvást törték a fejöket, hogy új meg új játékot és mulatságot találjanak ki Iluska szórakoztatására. Muzsikáltak furcsa kis hangszereiken, melyek fából készültek, finom rostokkal húr gyanánt, új tánczokat is eszeltek ki és járták vigan egész nap. Azután gyönyörű kis nyári lakot épitettek, melynek rózsalevélből volt a fedele s melyben Iluska kedvére pihenhetett, mikor a jószívű oltalmazói számára szükséges dolgaival elkészült.

Iluska azonban mégsem volt boldog. Akarta, nem akarta, mindig csak szegény anyjára gondolt, meg a jó atyjára, a ki most bizonyosan nagyokat busul szomorú magányosságában. Bánta

is Iluska keservesen a kíváncsiságát, mely ilyen szerencsétlen helyzetbe juttatta.

Mivel a jó kis törpék mindent megtettek, a mi csak telt tőlük, hogy meg legyen náluk elégedve, hát nem is árulta el előttük, hogy haza vágyódik; tudta, hogy nyájas oltalmazói nagyon elbusulnának, ha megtudnák, hogy nem boldog itt közöttük.

Egy napon a kis manók királya összehivta alattvalóit és tudtokra adta, hogy másnap reggel nagy mogyoró-szedésre megy velök az erdő egy messzi részébe, a hol már nagyon régen nem járt. Megparancsolta, hogy korán reggel legyenek készen az indulásra. Iluska is már hajnalban talpon volt, hogy jelen legyen, mikor kis barátai útra kelnek. Meg is igérte nekik, hogy jó ebéddel fogja őket várni.

A manó-király messzire elvezette seregét s ott aztán buzgón hozzá láttak a mogyoró-szedéshez. E közben egyikök fölkiáltott:

— Jaj de gyönyörű követ találtam! De olyan nagy, hogy föl nem birom emelni. Segítsetek csak!

Többen siettek oda és hosszas, fáradságos ásás, túrás, erőlködés után végre nagy nehezen kiemelték a csillogó követ a földből. Mikor királyuk megpillantotta, így szólt:

— Ó, hiszen ez gyémánt, a legnagyobb, melyet valaha láttam! Haza visszük és oda adjuk Iluskának.

Olyan nehéz volt a gyémánt, hogy a legerősebb két törpe is alig birta hazáig elvinni. Otthon aztán nagy lakomát rendeztek annak örömére, hogy akkora gyémántot találtak, a milyet még soha senki sem látott. Kint a fa alatt terítették meg az asztalokat, fölrakták a sok jó csemegét, a mit Iluska készített számukra és meghivták a lakomára mind a jó barátaikat is.

Mikor már mindnyájan eleget ettek, ittak — és bizony nem sokat hagytak a tálakban és kupákban — nagy hangverseny következett, melyben a madarak sorra énekeltek; de leghangosabban és legszebben az Iluska jó barátja, a rigó zengett; föl akarta vidítani a leánykát, mert jól látta, hogy valami titkos bánata van. A manókirály azután még tánczra is fölkérte Iluskát s a kis törpék remekül húzták hozzá a talp alá valót. Ilyeténképen vigan elmulatgattak, mignem végre előjöttek a denevérek és a fehér bagoly is. Ekkor gyorsan szétoszlottak és haza siettek, kivált az egérkék, a kik attól tartottak, hogy a bagolynak étvágya támadhatna egy kis egérpecsenyére.

Ámde Iluska minden vigasság és dáridó közepett is napról napra jobban neki busulta magát. Egyre mélyebb sovárgással vágyódott el innen, el haza. Jó barátja, a rigó, jól látta ezt, látta, hogy talán még halálra is busulja magát; eltökélte tehát, hogy ha csak lehetséges, segít a leánykán, kit annyira megszeretett. Egy szép napon föl is kereke- dett és elröpült messzire, túl a nagy hegyeken, a tün- dér-királynő palotájába.

A ki- rálynő épp vacsoránál ült egész udvari népségével, mikor a rigó oda érkezett és alázatosan kérte, kegyes- kednék a királynő meghallgatni az ő nagy kérését. Azután elmondta, hogy van neki egy igen kedves kis barátnője, Iluska, az erdőbeli jó herczeg leánykája. Nagyon kedves aranyos gyermek, minden lábas és szárnyas jószág, a ki csak ott él az erdőben, szereti, szívesen meg is tenne mindent, hogy boldoggá tegye. Ámde Iluska nagyon jó, szerető szivű gyermek és ámbár a kis törpe manók nagyon megbecsülik mint vendégöket és majdnem úgy tisztelik, mint királynőjöket, Iluska mégsem boldog, mert nagyon szereti az apját és tudja, hogy ez busul utána és azt szeretné, ha visszajutna hozzája.

Ő, a rigó, nem birja elviselni, hogy kedves kis barátnője így agyon busulja magát és azért ide jött, hogy megkérje ő felségét, a tündér-királynőt, segítsen a bajon.

A királynő fia, az ifjú tündér királyfi, meglepetve és érdeklődve hallgatta a rigó beszédét, mert még talán soha sem is hallott ilyen érdekes és rendkivüli történetet. Mindjárt meg is kérte felséges anyját, engedje meg, hogy útra kelhessen a rigóval és ide hozhassa, azután pedig feleségül vehesse Iluskát. A tündér-királynő, a ki nagyon jószívű volt és szintén nagyon érdeklődött szegény Iluska sorsa iránt, azon fölül pedig meg is akarta hiúsítani az Iluska ellen ármánykodó gonosz tündér terveit, — készségesen beleegyezett fia kérésébe és így a királyfi azonnal útra is kelt a rigóval a törpe manók birodalmába.

Késő éjszaka volt, mikor oda érkezett; a hold fényesen ragyogott s a királyfi egyszerre csak megpillantotta Iluskát. Ott ült a nagy fa tövében egy kövér gombaszéken, a kis törpék pedig vigan tánczoltak körülte, miközben a mezei tündérkék muzsikáltak és a harangvirágok csengtek-bongtak. A királyfi még soha sem látott ilyen gyönyörűséges herczeg-kisasszonyt és iziben halálosan beleszeretett. Iluska is épp ekkor tekintett föl és megpillantván a királyfit, félig ijedten, félig csodálkozva kiáltott föl a szép idegen láttára.

— Ne ijedj meg, szép herczeg-kisasszony, szólt a tündér-királyfi előbbre lépve és a süvegét megemelve; én azért jöttem, hogy megsegítselek.

Leült egy alacsony gombára Iluska lábainál és megismertette magát, hogy kicsoda és elmondta, hogy, ha Isten is úgy akarná, hát ő bizony feleségül venné. Akkor aztán Iluska a legelső rangúak sorába jutna szép Tündérországban s ott vele aranyos kristálypalotában élne, a gonosz tündérnek pedig semmi hatalma sem volna többé fölötte.

A királyfi ilyen módon bizony egy kicsit ajtóstul rohant be a házba és Iluska kissé meghökkent és megzavarodott. A királyfi azonban olyan szép volt s a kilátás, melyet nyujtott, annyira csábító, hogy Iluska bizony nem habozott sokáig, kivált hogy ő maga is rögtön megszerette a királyfit, a kit sok jeles tulajdonsága mellett még az is dicsért, hogy ide fáradt ő végette. Beleegyezett tehát, nagy örömére a királyfinak és a kis törpéknek is.

A tündér-királyfi arany koronát adott a törpék királyának és kinevezte a világ minden erdőségeinek uralkodójává, jutalomul azért, hogy oly jó és szives volt Iluskához. A kis törpék örvendezve tapsoltak, a mezei tündérkék örömdalra zendítettek rá, azután pedig édes szerelmi dalt énekeltek. Sohasem is volt még akkora öröm az erdőben. A madarak, bár rég elmult a lehenésök ideje, mindannyian előkerültek és gyönyörű daloktat zengtek örömükben, hogy a kedves kis Iluska végre megszabadul minden bánattól és veszedelemtől. Különösen a fülemile és a pacsirta nagyszerű kettőst énekeltek, a mi olyan gyönyörűséges volt, hogy szebbet már álmodni sem lehet. De a legszebb dal, mely Iluskának is legjobban tetszett, mégis csak az volt, melyet az ő kis barátja, a rigó zengett, a ki az Iluska szerencséjének a kieszközlője volt.

Másnap reggel, mikor a nap már fényesen ragyogott, a tündér királyfi csillogó békateknőből készült hintóval állt elő, melybe hat fehér galamb volt befogva. Bele ültette Iluskát, maga is melléje ült s a kis törpék zajosan éljeneztek, mikor a tündér-hintó magasra emelkedett a levegőbe és tova vitte a boldog párt szép Tündér-

országba. Útközben megálltak annál a négytornyú ódon várkastélynál az erdőben és Iluska forró öleléssel üdvözölte apját, kit azután magukkal vittek.

Tündérhonban a királyfi mindjárt meg is tartotta a lakodalmát s vége-hossza nem volt a sok vigasságnak és fényes ünnepélynek. Azóta aztán Iluska és a királyfi boldogan éltek s a kis törpék királya, meg a rigó, de még a mókuska és a békácskák és Iluskának mind a többi barátai gyakran ellátogattak hozzájok. Az ármányos gonosz tündérnek pedig soha még a hirét sem hallották többé.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Arany-Légy kérői.

Hajdanában, régesrégen, mikor még más nap járt az égen és tündérek laktak mindenfelé a világon, akkoriban élt egy nagy és hatalmas király, a kinek Bibor-Légy volt a neve. De nehogy azt higyjétek, hogy ez is afféle közönséges légy volt, a milyet akárhányat láttok. Az igaz, hogy neki is voltak szárnyai, mint a mai legyeknek és a termete is hasonlított némiképen ezekéhez; de hát ő tündér légy volt és a fején gyönyörű koronát viselt, mely úgy ragyogott, mint a legfényesebb csillag. Pompás palotában lakott, mely egy nagy folyó kellő közepén emelkedett és egy nagyszerű virizórzsából állt, a melynél remekebb lakóhelyet képzelni sem tudnátok.

Sok kincse volt a királynak, de a legdrágább kincse mégis csak a leánya volt: Arany-Légy, a gyönyörűséges királykisasszony. Az öreg király annyira szerette, oly büszke volt rá, hogy nem is engedte meg, hogy akárki láthassa és megbámulhassa, hanem rejtve tartotta palotájában, a virág szirmai közt s itt a királykisasszony napról napra szebbé és kedvesebbé növekedett, úgy hogy messze földön elterjedt a hire hetedhét or-

ságba és a mi légy és pille, meg más szárnyas bogár csak legénysorban élt a szomszéd királyságokban, mind előkereste legfényesebb szárnyait, hogy leánynézőbe menjen Bibor-Légy király palotájába és feleségül kérje ezt a csodaszép királykisasszonyt.

Csakhogy könnyebb volt ám őt megkérni, mint megkapni. Mert Arany-Légy királykisasszony roppant büszke és hiú volt a szépségére és egy napon így szólt anyjához:

— A dongó is, a szarvasbogár is és mind a hányan hiába koptatják a küszöbünket, mert én csak annak leszek a felesége, a ki előbb egy veszedelmes feladatot teljesít, melyet kiszabok neki.

Mivel a király is, a királyné is nagyon kényeztették szépséges leányukat, hát beleegyeztek ebbe a szeszélyébe is és a király nyomban kihirdette, hogy az ő szeretett leányának a kezét csak olyan kérő nyerheti el, a ki teljesíti a föltételt, melyet a királykisasszony eléje szab.

Alig hallotta ezt a remek zöld szárnyú Dongó herczeg, rögtön nagy bizakodással fölkerekedett, megjelent Bibor-Légy király palotájában és fölajánlotta szivét és kezét a királykisasszonynak. Ez nyugodtan végig hallgatta és nagyon nyájasan mosolygott. Aztán így felelt:

— A mit elmondtál, az mind nagyon szép és ajánlatod rám nézve nagyon hizelgő. De tudod, hogy én csak annak lehetek a felesége, a ki egy föltételt teljesít.

— Mondd meg, szépséges királykisasszony, mi az a föltétel? szólt a Dongó. Nincs olyan nehéz feladat, a melyre ilyen jutalomért ne vállalkoznám.

— No 's, tehát azt kivánom, hogy nekem egy tűzszikrát hozz, akárhol szerzed is, felelt a szépséges királykisasszony.

— Ez az egész? Rögtön indulok és mire az éj leszáll, lábaidhoz teszem a szikrát, szólt a Dongó.

No, mindjárt meglátjuk, hogy járt a vállalkozásával.

Jelentkezett nyomban másik kérő is. A potrohos Cserebogár úr kopogtatott és bebocsátást nyervén, nagy bátran előadta, hogy rendkivüli szerencséjének tartaná, ha a gyönyörűséges Arany-Légy királykisasszonyt feleségül kapná. Arany-Légy azonban ajkát bigygyesztve felelé:

— Az igazat megvallva, én csöppet sem tartanám szerencsémnek, hogy a te feleséged legyek. De ha teljesíted a föltételt, hát akkor isten neki! Nagyon szeretnék egy tűz-szikra birtokába jutni és kiváncsi vagyok rá, mernél-e a kedvemért olyan veszedelmes feladatra vállalkozni, hogy egy tűz-szikrát keríts nekem?

— Azonnal útra kelek, hogy megszerezzem, felelt Cserebogár úr. És addig nem lesz sem éjjelem, sem nappalom, míg a szikrát el nem hozom neked.

Alig távozott, már ismét uj kérő nyitott be, még pedig délczeg, előkelő és hatalmas: a vitéz Darázs úr. Ez abban bizakodott, hogy ragyogó megjelenésével győzni fog és elfeledteti a királykisasszonynyal azt a szeszélyes föltételt a tűz-szikra dolgában. De bizony csalódott, mert Arany-Légy jóformán meg sem hallgatta, csak mosolygott és így szólt:

— Csak annak leszek a felesége, a ki elhozza nekem a szikrát.

Így hát Darázs úr távozni volt kénytelen. És utána nap nap mellett ujabb kérők jelentkeztek, egyik a másiknak adta a

kilincset; Arany-Légy pedig mindegyiket azzal küldte el, hogy legelőször is hozzon egy tűz-szikrát.

Dongó ur, a ki már előbb útra kelt, megvárta, míg besötétedik, aztán vigan repült a legközelebbi városkába. Egy szép házhoz érkezett, mely nagy kert közepén állt; bekukkantott az ablakon s terített asztalt látott a szobában, megrakva mindenféle csemegével, süteménynyel, gyümölcscsel és teás csészékkel. Az asztal körül egész sereg fiú és leány ült, iddogálta a teát, eszegette a csemegét; az asztal fölött pedig nagy függőlámpa égett, fényes világosságot hintve szét.

— Ni, milyen szép zöldszárnyú nagy légy! Nézd, mama, nézd! Milyen szépek a szárnyai! szólt az egyik gyermek.

— Jaj, az oktondi! Milyen közel röpköd a lámpa körül! Még leperzseli a szárnyát!

Dongó úr nem törődött a gyerek-beszéddel, hanem egyre közelebb repült a lánghoz. Ebből minduntalan ki-kipattant egy csillogó szikra. Ez kell neki. Ezzel fogja a szépséges királykisasszonynak a kedvét betölteni. Sokáig leste, kémlelte, végre elszántan neki iramodott, hogy egy szikrát elkapjon; de ó! ugyanabban a pillanatban már érezte, a mint szárnyai perzselődnek és elégnek. Nem tudott többé repülni, ájuldozva bukott le az asztalra. Még hallotta, a mint a gyermekek egymásnak mondják:

— Ostoba légy! Bele repült a lángba és elégette a szárnyait.

— Dobd ki a csúf jószágot! Legjobb lesz, ha megölöd; ne kínlódjék az istenadta!

Egy másik kérő, a nagy éjjeli pille, a mint fürkészve és kutatgatva röpködött ide-oda, betévedt egy szobába, a hol eleinte éppenséggel semmit sem látott, olyan sötét volt. Lassanként azonban mégis észre vett valami világító tárgyat s mikor közelebbről szemügyre vette, látta,

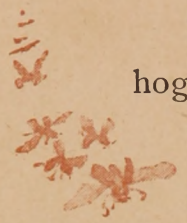

hogy az a világosság egy edényből árad, melyből kékes lángok csapnak föl; az edény körül pedig a nagy asztalnál vidám arczok mosolyogtak. A mulatozó társaságból hol az egyiknek, hol a másiknak akadt valami dolga azonban Pille goknál, mert hát biz ott puncsot főztek borszesz-lángnál; ezt Tündérhonban nem igen úrfi nem tudta, mert hát csak arra gondolt, milyen ismerték a puncsot. Ő lom nyílik most itt, hogy a jó alkaból elcsenjen egy szikrát és kék lángnyerje a büszke Arany-Légy ezzel elkezét. A feladat nagyon könynyűnek látszott. Már jó ideje röpkedett ott kémlelődve, fürkészgetve, hogy miképen fogjon hozzá. Az asztalnál ülők közül senki sem ügyelt reá, — tehát csak bátran neki! Elszántan bele is röpült a lángba és ó jaj! a következő pillanatban már hamuvá égett! Csak a törzse maradt meg, mint valami aszu-szőlő.

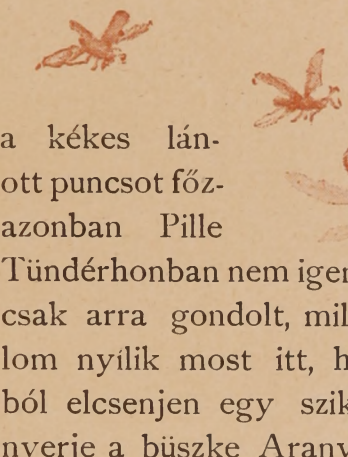

Egyik kérő a másik után próbálkozott meg, ki itt, ki ott, a veszedelmes feladattal s egyik a másik után bukott bele. Egy nagy, karcsú szúnyog este zöldes fényt pillantott meg és merészen neki röpült, hogy megkaparítsa; az a zöldes fény azonban egy czinczának a szeméből ragyogott és a czicza nagy mérgesen feléje kapva az alkalmatlankodónak, el is csípte és lenyelte.

A vállalkozó szellemű hős Czinczér, a mint a víz partján kémlelődött, késő este nehány halat pillantott meg a parti homokon s a halak pikkelye úgy villogott, mint a tűz. Vakmerően letépett egy ilyen pikkelyt s büszkén és boldogan sietett odább, teljesen meggyőződve, hogy birtokában van az annyira keresett szikrának, teljesítette a föltételt és így ő nyeri el a királykisasszonyt. Szaporán ment Bibor-Légy király országa felé s útközben Szarvasbogár úrral találkozott, a ki szintén valami ragyogó tárgyat czipelt. Mert hát

bizony Szarvasbogár úr is fülig beleszeretett a szépséges, de szeszélyes Arany-Légy királykisasszonyba és eltökélte, hogy megszerzi neki a tűzszikrát vagy elpusztúl a vállalkozásban. Járt-kelt, kutatott is sokáig mindenfelé és végre egy nagy fa tövében sajátságos darabka piczi forgácsot talált, mely gyönyörű kékes fénynyel világított. Óvatosan közeledett feléje (mert nehányszor már ugyancsak megpörkölte a szarvait) és nagy volt az öröme, mikor látta, hogy végre szerencsésen czélhoz ért, mert ez a ragyogó piczi tárgy világít ugyan, de nem éget, úgy hogy minden veszedelem nélkül megfoghatta és elvihette. Ugyancsak sietett a kincsével, hogy elnyerje a királykisasszonyt; ekkor találkozott a hős Czinczér úrral, a ki éppenségesen olyan járatban volt.

Megálltak egymással szemben és jó ideig farkasszemet néztek. Fölösleges volt minden bővebb magyarázat. Mindegyikök tudta, miért siet oly nagyon a másik és mindegyikök el volt tökélve, hogy ő lesz az első a királykisasszonynál. Világos volt az is, hogy mind a ketten nem vehetik feleségül a gyönyörűséges Arany-Legyet, tágítani pedig egyikök sem akart és így nem maradt más hátra, mint hogy vitézi páros viaskodással döntsék el a vitát és addig küzdjenek, míg egyikök holtan el nem terül. Sötét éj volt, de a halpikkely és a fa-darabka eleget világított arra, hogy agyon tudják egymást ütni mellette.

Egyformán nagyok, egyformán erősek voltak és így a viadal nagyon sokáig tartott. Egyszerre azonban, ejnye no! a mint a hajnal pirkadni kezdett és a két viaskodó pihenőt tartott, hogy azután majd ujúlt erővel folytassa a harczot, mit láttak! A két kis kékes fényű szikra helyett egy darabka korhadt fa és egy fénytelen, rotkely hevert ott a földön; a phosphor ellillant belőlök. Így aztán czéltalan lett volna a további viaskodás. Hátat fordítottak egymásnak és útra keltek ismét, hogy szerencsét próbáljanak.

Ezalatt Bibor-Légy király palotájában a szeszélyes királykisasszony hiába várta, hogy számtalan kérője közül csak egy is vissza

térjen. Mikor megtudta a jeles Dongó úr szomorú sorsát, keservesen zokogott, mert bár hiú és gőgös volt, nem volt egészen érzés nélkül és számos kérői sorában a hatalmas Dongó tetszett neki legjobban. Anyja, látván könyeit, rá akarta beszélni, hogy mondjon le szeszélyéről, ne ragaszkodjék ahhoz a föltételhez; de minden iparkodása kárba veszett, mert Arany-Légy szörnyen makacs volt és a világért sem vallotta volna meg, hogy hibásan cselekedett.

Jött azután is egyik kérő a másik után, de mind csak azt a választ kapta, hogy előbb azt a lehetetlen feladatot kell teljesítenie. Egy gyönyörű vörös admiralis-bogár már éppen öngyilkossá akart lenni, egy rózsafa tövisére akarta magát fölspékelni, mivelhogy minden próbálkozása kárba veszett; ekkor valami ragyogó tárgyat pillantott meg éppen ott a rózsató alatt, a melyen véget akart vetni életének. Nagyon megörült. Valjon mi az? Bizonyosan tűzszikra, oly felségesen ragyog a nap sugaraiban. De hozzá lehet-e nyulni? Talán lehet. Minden esetre megróbálja. Közelebb ment, — lám, csakugyan nem éget és arany karika van körülte. S mialatt azon törte a fejét, mi módon szállíthatná odább a drága kincset, léptek zaja hallatszott s egy kis gyermek kiáltott föl:

— Nézd, mama! Itt van a gyémántos gyűrűd, melyet elvesztettél! Jaj de örülök, hogy megtaláltam!

A gyermek fölvette a gyűrűt és átadta egy nőnek, ki pár lépéssel odább állt.

Ezzel kettészakadt az utolsó reménysz̈ál is, mely a gyönyörű admirális-bogarat az élethez fűzte. A következő pillanatban véget vetett életének.

És így járt a többi is valamennyi. Egyik-másik visszariadt a veszedelmes vállalkozástól és inkább bele sem fogott; mások súlyosan összeégették magukat, sokan bele haltak, czélt egyik sem ért. És abban a messzi országban, a hol a lótusz nő, mai nap is azt mondják, mikor sok rovar röpköd a lámpa lángja körül:

— Ahá! Arany-Légynek ma este megint sok kérője akadt!

A két törpe.

Hajdanában, régesrégen, a tündérek idejében volt valahol egy rengeteg erdő, olyan nagy, hogy napokig, de bizony hetekig is eltartott, míg valaki keresztül vergődött rajta. Nem is holmi közönséges erdő volt az, hanem bűvös hely, mert a szomszédságban tanyázó tündérkék jártak-keltek benne.

Volt az erdőben egy kedves kis tisztás, nagy tóval a közepén, sűrű lombos fákkal köröskörül; ez volt az erdő tündéreinek és apró manóinak a kedvencz helyök. Különösen három kis tündér minden reggel ellátogatott oda hajnal pirkadásakor és nagy jó kedvvel mulatozott, a míg csak bele nem fáradt. Legjobban szerették pedig azt a tánczot járni, melyet ők maguk találtak ki: összefogózva keringőztek és ezalatt folyvást dalolták:

»Hip, hop! Hip, hop! Tánczolunk!
Jaj de vígan mulatunk!«

Történt pedig egy napon, hogy egy púpos kis favágó, a ki korán hajnalban indult ki száraz galyat szedni, oda tévedt arra a szép tisztásra és látta, a mint a három kis tündér körben tánczol és vígan kaczag, dalol. Olyan vígan voltak, hogy a kis törpe maga is széles jó kedvre kerekedett, ledobta a válláról a száraz galyat

közéjök állt és nagy tűzzel tánczolt velök és dalolta a nótájukat. Oly nagyszerüen tánczolt és annyira mulattatta őket tréfás bukfenczező ugrándozásaival, hogy váltig sajnálkozni kezdtek rajta, miért csúfítja el az a nagy púp ezt az ügyes kis emberkét. El is határozták rögtön, hogy segítenek rajta.

Oda mentek a tóhoz, apró arany serlegekbe vizet merítettek és ráöntötték a kis törpe ember púpjára, miközben azt dalolgatták:

»Egy meg kettő, — iziben!
Csúnya púp, tünj el innen!«

Aztán ujra összefogóztak és körültánczolták a kis púpost, addig-addig, hogy a púp mindinkább kisebbre zsugorodott és csakhamar egészen eltünt. Erre a kis törpe még jobb kedvvel folytatta a tánczot és annyira örült és ujjongott, hogy csupa széles jókedvében végre már alig birta tovább fujni a nótát, úgy elfogta a nevetés. Végül sorra csókolta a tündérkéket és haza futott.

Volt pedig ennek a kis törpének egy ikertestvére, éppenségesen olyan csúnya és púpos, mint ő maga. Mikor

a púpjától megszabadult kis törpe most már délczegen jelent meg a házikójuk küszöbén, a testvére ugyancsak nagyot ámult, látván őt, a mint púp nélkül nagy vígan ugrándoz. Természetesen az volt a legelső kérdése, hogyan szabadult meg attól a csúf púptól?

— Ó, annak nagyon furcsa historiája van, — felelt a kis törpe. Ma korán hajnalban száraz galyat gyűjtöttem s egyszerre csak három gyönyörűséges kis tündért pillantottam meg, a mint körben tánczolnak és dalolnak. Hát én velök tánczoltam és énekeltem a nótájukat. Úgy látszik, ez nagyon megtetszett nekik, mert a mikor belefáradtak a tánczba, oda mentek a tóhoz, vizet merítettek, a púpomra öntötték s ettől a púp eltünt.

A púpos testvér nagyot ámult ezen a csodálatos történeten. És természetesen csöppet sem volt ínyére, hogy ő még ezentúl is olyan púpos kis favágó legyen, mikor a testvére már olyan délczeg és egyenes, mint a fenyőszál. Irigy lett a testvérére és most már csak arra gondolt, hogy ő is olyan deli legényke legyen.

Hamar készen is volt a tervével. Legjobb lesz, ha ő is meglesi a tündérkéket és rábirja őket, legyenek hozzá is olyan jók, mint a testvéréhez, segítsenek rajta is. El is indúlt rögtön a bűvös erdőbe, eltökélve, hogy akármiképen, de módját ejti, hogy ő is megszabaduljon a púpjától. Ámde aggodalmában, hogy el talál késni, annyira futott, hogy holtra fáradt és még a lélekzete is elállt, mire oda ért a három tündérkéhez, kik most is oly vígan daloltak és tánczoltak, mint rendesen. A szegény ficzkó nem birt se dalolni, se tánczolni, csak lihegett és még egy becsületes bukfenczet sem tudott vetni. Így csak rontotta a tündérek mulatságát s ezek nagyon csalódottan tekintgettek reá. De azért mégis csak befogadták a körbe s kezet fogva vele, folytatták a tánczukat és dalolták a nótájukat:

»Hip, hop! Hip hop! Tánczolunk!
Jaj de vigan mulatunk!«

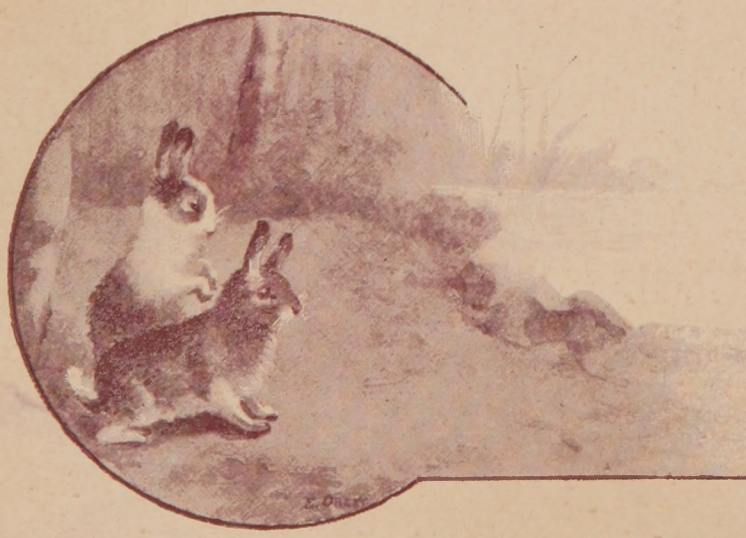

A kis púpos egészen bele kábult a sebes keringőzésbe és összevissza zavarta a nótát, ilyenformán:

»Hip, hip! Jaj de mulatunk!
Hop, hop! Vigan tánczolunk!«

Közben pedig lihegve sóhajtá:

— No, ez ugyan szép mulatság! Köszönöm szépen!

Erre aztán megharagudtak a tündérkék és mikor arany serlegeiket megmerítették a tóból s a vizet ráöntötték a kis törpe púpjára, nem azt dalolták, hogy: »Csunya púp, tünj el innen«, hanem azt, hogy:

»Vizet öntünk a púpjára,
Nőjjön kétszer akkorára!«

És a púp rögtön megnövekedett és olyan rettenetesen nagy lett, hogy szörnyű volt csak látni is. És olyan nehéz is lett, hogy a boldogtalan kis törpe el sem birta, hanem négykézláb mászott haza.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Tengeralatti szerelem.

Nagy izgalom és mozgalom volt a tenger királynőjének pompás korál palotájában. Akárki is mindjárt kitalálhatta, hogy valami szokatlan, rendkívüli dolog történt a máskülönben nyugodalmas hajlékban, ott a mély kék viz fenekén. Meleg nyári estéken a királynő rendesen a szép kagylókból készült ágyán pihent, mialatt két szolgálattevő vizi tündér gondosan legyezte a czápa uszóhártyájából készült nagy legyezővel, egyuttal elmesélve a legfrissebb ujdonságokat mindenről, a mi a halak birodalmának előkelő köreiben történt. Ilyenkor köröskörül nagy csöndnek kellett lenni, a királynő nem tűrte a legcsekélyebb neszt sem, ha el talált szenderülni, a mi rendesen minden nap megtörtént.

Ezen az estén azonban egészen más képe volt a királyi palotának; a kagyló-ágyon nem feküdt senki, a nagy legyezők a földön hevertek és a fényes korál termekben egyetlen egy hal sem volt látható.

Azaz, nem egészen jól mondtam. Ha azt mondom, hogy egyetlen egy hal sem volt látható, hát azt úgy kell érteni, hogy egész hal: mert minden ablakban, minden ajtóban és akármiféle nyilásban tömegesen szorongott a sok hal-fark, míg a hozzájok való

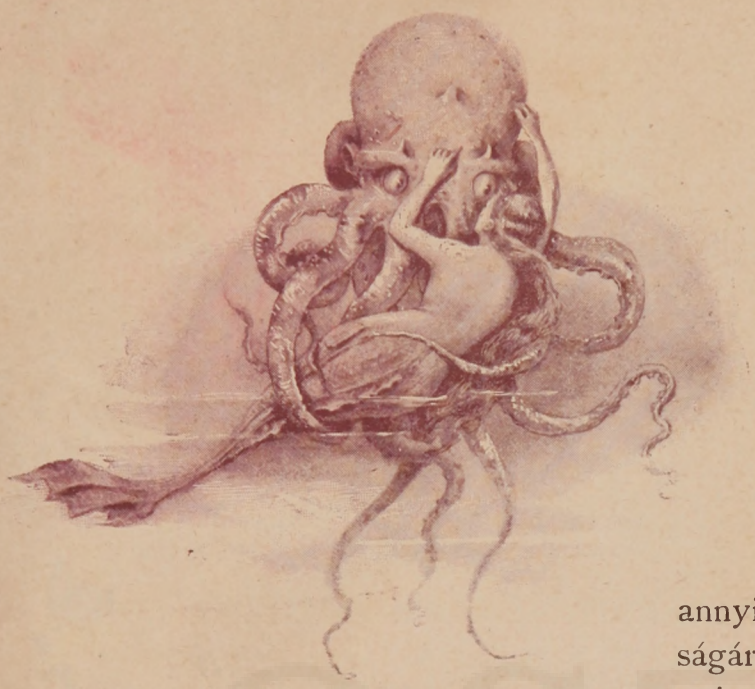

fejek és testek olyan messzire kihajoltak, a mennyire csak lehetett. Nyilván valami nagyon mulatságos látványt kisértek figyelemmel, mert a hátranyult farkak minduntalan megrázkodtak az elfojtott nevetéstől s szinte tajtékosra verdesték a vizet körös-körül.

Maga a királyné is annyira megfeledkezett a méltóságáról, hogy odaült egy félig nyitott ablakhoz, kitekintett a kék mélységbe, vígan tapsolgatott és annyira nevetett, hogy szinte a köny is kicsordult a szeméből.

És csakugyan, a mi oly jó kedvre derítette ő felségét és hűséges alattvalóit, az valóban mulatságos látvány volt. A korálpalota kertjében, az óriási tengeri füvek árnyában Tintahal úr szerelmeskedett a kedves kis Hableánynyal, a királynő kedvencz vizi tündérkéjével, ki forró pillantásokkal viszonozta a Tintahal úr olvadozó tekintetét. A szerelmes Tintahal úr majd elnyelte kancsal szemeivel s szorosan magához ölelte nagy számú hosszú karjaival a tündérke bájos alakját.

— Édesem, válnunk kell, szólt Hableány, és attól tartok, nem is fogunk itt többé találkozhatni. Megláthat valaki, a palota nagyon közel van és a nagyteremnek minden ablaka éppen erre felé nyílik. És tudom — s itt meleg csókot nyomott kedvesének a pufók képére — tudom, hogy a királynő soha sem fog beleegyezni a házasságunkba, mert nincs udvari hivatalod, a foglalkozásod pedig arra kényszerít, hogy a tengernek egészen más részeiben tartózkodjál. Nekem a királynő mellett kell maradnom, mert különben, törvényeink szerint, elveszteném a testem emberi felét és egészen hallá változnám, talán éppen valami sovány heringgé vagy más

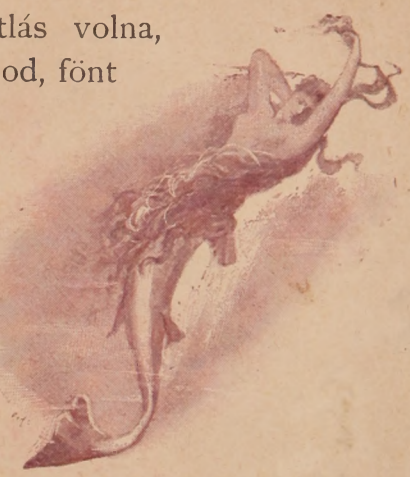

hitvány vékony jószággá. Ez nagy lehanyatlás volna, édesem. Már pedig a nevem is Hab és az, tudod, fönt szeret lebegni.

Tintahal úr nem méltányolta az olyan szójátékot, a melyet nem ő maga faragott; kicsibe is mult, hogy komolyan meg nem dorgálta Hableányt, a miért ilyen komoly pillanatban szójátékot mert kockáztatni. De Hableány olyan szép volt és, szegényke! oly szerelmesen tekintett reá, hogy Tintahal úr beérte annyival, hogy két vagy három karját lefejtette a kedvese derekáról, ezzel fejezve ki kedvetlenségét. Már ez is olyan kegyetlen büntetés volt, hogy szegény Hableánynak köny csordult ki a szeméből.

Csakhamar helyreállt azonban köztük az egyetértés és ekkor Tintahal úr így szólt:

— Hát tudod, édesem, ki kell puhatolnod, nincs-e az udvarnál valami jó fizetéses állás üresedésben. Ha van, azonnal folyamodni fogok értte. Eddig nagy okaim voltak rá, hogy távol maradtam az udvari élettől. Hm . . . igen! Nem mondhatom meg, csak úgy félig-meddig, talán kitalálod belőle . . . Úgy volt az, hogy a királynő ő felsége . . . hm! igen . . . kívánságát fejezte ki, vajha akadna alattvalói közt olyan, aki megsegítené az uralkodás terhének viselésében. Hm! igen . . . és mikor ezt kihirdette . . . igen . . . hm . . .

— No's? Mi történt?

— Mi? Hm! Igen . . . hát . . . de nem leszel-e féltékeny?

— Féltékeny? Ugyan miért?

— Hát, mert . . . igen — és Tintahal úr a kopasz feje bubjáig elvörösödött — igenis, hát a királynő ő felsége kegyes szemmel méltóztatott tekintgetni egyik hűséges alattvalójára, kit szerénységből nem nevezhetek meg.

— Ó! — kiáltott föl Hableány és álmélkodó tisztelettel csapta össze a kezeit, — akkor király lettél volna mindnyájunk fölött!

— Hát . . . igenis . . . kedvesem, azt hiszem, olyasmi lett volna az állásom, — felelt Tintahal úr és két vagy három karjával elfödte a szemeit, hogy letöröljön nehány alázatos könycseppet. De aztán hirtelen megriadva kérdé: Ohó, mi volt ez?

Mert minden oldalról felhangzott a nevetés, melyet a jelenet távoli tanui már nem birtak tovább magukba fojtani.

— Ó semmi, kedvesem, felelt Hableány. Azt hiszem, csak a kukták pajkoskodnak ő felsége konyhájában. Mindig vitáznak és évődnek, mert nem tudnak megegyezni, hogyan kell a tőkehalat legszebben fölszeletelni.

Tintahal úr olyanformát gondolt, hogy ő azt sem bánná, ha magukat a kuktákat szeletelnék föl; de nem szólt semmit. Hableánynak azonban hirtelen eszébe jutott valami.

— Mondok valamit, kedves lelkem Tintahalacskám! Azt hiszem, van üres állás az udvarnál, még pedig nagyon jövedelmes és olyan, a melyre te nagyon alkalmas volnál. E napokban tudniillik meghalt ő felségének az udvari főmuzsikusa; egyik énekes, a mint egy nagy szólót énekelt, véletlenségből lenyelte. Tudom, hogy nagy tehetséged van a zenére és veled nem eshetnék az meg, hogy az énekkar valamelyik tagja lenyeljen, mert te nem férnél bele a torkába.

— No, már ez bizonyos, felelé Tintahal úr. És mit gondolsz, milyen úton-módon nyerhetném el legbiztosabban ezt a jó állást?

— Úgy, hogy meggyőzöd a királynőt jeles zenei képességeidről. Ha zenekart szerveznél és hozzá nehány jeles szóló-énekest is szerződtetnél, akkor talán engedélyt kaphatnál, hogy ő felsége előtt muzsikálhass . . . már persze — tevé hozzá Hableány akadozva — ha a szerénységed megengedné, hogy a régibb kegynyilvánítások után még megjelenj ő felsége színe előtt.

E pillanatban olyan viharos kaczagás tört ki a palotában, hogy az egész tenger megrezdült és tajtékzott bele. A kis Hableány megrettenve futott haza és halálosan szepegett, hogy talán meglátta valaki; Tintahal úr pedig oly sietséggel evezett haza felé, mely nem egészen egyezett meg a méltóságával. Szerénysége most túlsúlyra jutott benne, jobbnak látta, hogy visszavonúljon a sziklák közt levő barlangjába.

Vidám ünnepi hangulat uralkodott másnap a

palotában. Minden halacska a legderültebb színeibe öltözött s a rákok és tengeri pókok úgy sürögtek-forogtak, mintha roppant sietős volna a dolguk.

Egyszerre csak valami sajátságos hang rezgett végig az összes barlangokon és csarnokokon s általános meglepetést és mozgolódást okozott. Behatolt a hang még a királynő hálótermébe is, a hol ő felsége éppen kényelmesen pihengetett és a megelőző esti eseményekről gondolkozott. Megtiltotta udvari népségének, hogy akár csak a legkisebb czélzást is merjenek tenni a kis Hableány előtt, mert ez nagyon elbúsúlná magát, ha tudná, hogy annyira nevettek rajta és kedvesén. A királynő nagyon jószivű volt, igazán szerette a kis Hableányt és elhatározta, hogy egyengetni fogja az igaz szerelem útját, a mennyire csak telik tőle.

Az a hang e közben folyvást növekedett és egyre tisztábban volt hallható. Néha olyformán hallatszott, mintha valami szörnyeteg szuszogna, majd meg mintha száz lokomotiv sipolna egyszerre. Végre soha nem hallott hangzavar zúgott végig a királynő háló szobáján s ő felsége, fölriadva szendergéséből és csöppet sem jókedvűen szunyókálásának ilyetén megzavarása miatt, elküldte egyik szolgálattevő rákját, hogy tudja meg, mi okozza ezt a rendkívüli zenebonát. A fürge rák azzal a meglepő hírrel tért vissza, hogy Tintahal úr tartja a főpróbát a nagy hangversenyre, melyet ma délután szándékozik rendezni.

— De hiszen, szólt a királynő csodálkozva, én még nem is tudtam, hogy ez a jeles úri ember ért a zenéhez.

— Nem is ért ő hozzá, felelt egy csillagpuhány megvetőleg; csak úgy képzeli magáról és azt kivánja, hogy a világ nagy tehetségű műkedvelőnek és zenekritikusnak tartsa. Minap igen kemény birálatot közölt a »Halak Hiradójá«-ban a felséged énekkaráról.

— Igen, jegyzé meg a tülkös kagyló méltatlankodva, és nagyon fitymálva emlékezett meg az én hangomról.

— És azt állította, hogy mi hamisan énekeltünk, kiáltották a rákok.

A Tintahal úr ellen felhangzó panaszokat nagy felháborodás követte. Ámde a királynő el volt tökélve, hogy a kedves kis Hableánynak lehetőleg egyengetni fogja az útját és fölhasználja minden befolyását, hogy Tintahal úr javára hangolja a közvéleményt. Azt kivánta tehát, hogy még bővebb híreket mondjanak neki a hangversenyről.

Egy fürge röpülő halacska, aki, úgy látszik, minden ujságot legjobban tudott, mindjárt szolgált is friss hirekkel.

— Felséges királynőm, mondá, Tintahal úr ma reggel meghivókat küldött szét, de a főkamarásmester, Teknősbéka úr, valami okból haragosa Tintahal úrnak és, úgy látszik, elsikkasztotta a felségednek szóló meghivót. Egyébiránt én magam sem megyek oda, mert a meghivón szó sincs vacsoráról és azt hiszem, nem is lesz ott semmi harapni való.

E közben a szegény kis Hableány mintha tűkön ült volna, azt sem tudta, fázik-e vagy

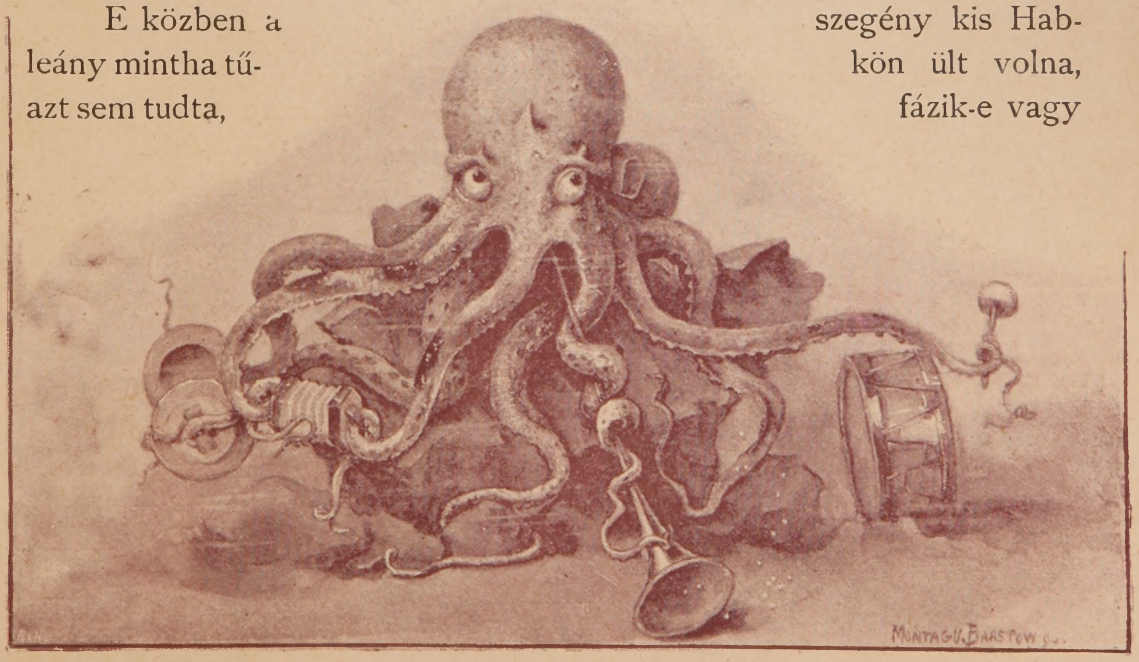

melege van s alig birt megállani a farkán, mialatt a királynőt legyezte. A hangverseny már nyilván megkezdődött, a víz folyton hullámzott a halaktól, melyek csoportosan siettek az előadásra, mindegyik gondosan magával vivén a meghivóját, mely nélkül senkit sem bocsátottak be. Most már a királynő sem birt tovább a kiváncsiságával és kijelentette legkegyelmesebb szándékát, hogy legmagasabb megjelenésével fogja kitüntetni a hangversenyt.

Teknősbéka úr, a főkamarásmester, maga is szörnyen kivánkozott a hangversenybe, hanem eddig persze nem merte ő felsége előtt elárulni vágyódását; most aztán annál inkább sietett, hogy előparancsolja a királyi vízi paripákat, a melyeken ő felsége ki szokott lovagolni.

A királynő fölült egyiknek a hátára és megindult, az egész udvari népség pedig követte. Közvetlenül a királynő után Hableány és a többi szolgálattevő vízi tündér ment és vitte a királynő legyezőjét, keszkenőit és illatos üvegcséit.

Tintahal úr, mikor a királynőt megpillantotta, rögtön csendet parancsolt a zenekarának, nagy ünnepélyességgel fölemelkedett és háromszor meghajtotta magát, azután pedig kinyujtván számos karjai egyikét, hódolattel-jesen fogta meg a királynő kezét és elvezette ő felségét a díszhelyre, egy nagy sziklára, mely gyönyörű vízi növényekkel volt földiszitve. E közben végtelen szerelmét kifejező tekintettel kacsintott Hableány felé, aztán visszatért a helyére s egyik karjába trombitát fogott, a másikba dobverőt, még négy karjába pedig harmonikát és réztányérokat. Egy nagy rák ekkor illő komolysággal bejelentette, hogy Tintahal úr egy saját szerzeményű nagy indulót fog előadni, melynek »A jó öreg czápa« a czíme; az előadásban teljes zene- és énekkar is közre fog működni, melyet a szerző maga alakított és tanított be.

A zeneműnek mind a szövege, mind a dallama egyformán hatásos volt, a hangszerelés teljesen akkor színvonalán állt s a karének négy részre oszlott. Három hatalmas béka, erősen forgatva kancsal szemeit, énekelte a basszust, a heringek a tenorrészeket, még pedig rendkívül érzelmesen, a tin-halak a soprant és mivel, mint minden jól képzett hal-énekes, farkukat éneklés közben a szájukba fogták, hát a hangjuk természetesen rendkívül lágyan csengett. A tőke-hal szintén közreműködött, de mivel a próbákban különféle akadályok miatt nem vehetett részt, kissé fogyatékos volt az előadása; de a kardos-hal, a ki a bariton-részeket énekelte, jeles énekével hamar feledtette az előbbiek hibáit.

Karmester egy nagy zöld rák volt, a ki ollóival verte a taktust; ez nem is került nagy fáradságába az induló lassú részénél; de a gyorsabb ütemeknél bizony némi kis zavart okozott, a mit azonban szerencsére nem vettek észre; a jeles előadókat pedig nem billentette ki a taktusból. Maga Tintahal úr hatalmasan dolgozott a trombitájával és dobjával s hol az egyiket fújta, hol a másikat verte, mindeneket túlharsogva és dobolva; közben pedig egy-egy el nem foglalt karját kinyújtván, kemény legyintéssel buzdítgatta a zene- és énekkar egyik-másik tagját, a ki netán már lankadni kezdett.

A siker tagadhatatlanúl igen nagy volt s mikor a darab véget ért, az egész hallgatóság zajosan tapsolt, ki a kagylóival, ki az uszonyaival. Mindenki oda sietett a szerzőhöz, hogy gratuláljon neki, ő pedig e hízelgő nyilatkozatokat azzal a hideg nyugalommal fogadta, mely a lángelméknek rendes sajátságuk.

A királynő maga elé rendelte a jeles szerzőt. Tintahal úr előlépett és mélyen meghajolva, tiszteletteljesen várta ő felsége kegyes parancsait.

— Nagy megelégedésünkre szolgál, hogy meggyőződhettünk az ön rendkívüli tehetségéről, melyet épp most bemutatott, szólt a királynő. Valóban, ilyen hatalmas hangtömegek még soha sem

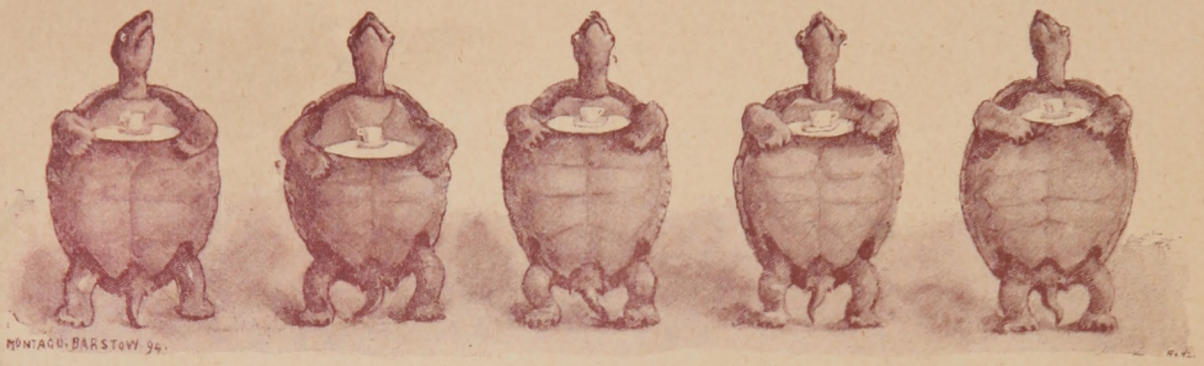

csengtek királyi fülünkbe. Ezért tehát ezennel kinevezzük önt királyi főzenészünkké, illő fizetéssel és feleségül adjuk önnek kedvencz udvarhölgyünket, a szép Hableányt.

Tintahal úr hálásan pillantott kegyes királynőjére, ki kezébe fogva legyezőjét, megérintette vele a Tintahal úr kopasz fejét.

— Álljon föl, Tintahal lovag! Ezzel a czímmel tüntetjük ki, elismerésül jeles tehetségeért és köszönetül a ritka élvezetért, melyben ma részesített.

Ezután tánczmulatság következett, melyben maga Tintahal úr járt jó példával elől. A feje búbjára állt és valamennyi karjaival hadonászott, úgy hogy szinte tajtékzott a tenger; de a vendégek is mindahányan rajta voltak, hogy a mulatság jól sikerüljön, vígan keringtek és szökdécseltek, ki párosan, ki magában, mind széles jó kedvvel.

Mikor már belefáradtak a tánczba, lakoma következett. Húsz zöld teknősbéka hordta be a remeknél remekebb ételeket, mindenki megtalálta, amit legjobban szeretett. Maga lovag Tintahal úr ötszáz darab potykaszeletet evett meg, ami némileg túlságosan nagy adagnak bizonyúlt. A vacsora vége felé egy kis nyugtalanság támadt, melyet a czápák okoztak. Ők nem kaptak meghívót, hát eljöttek hivatlanúl és bekaptak nehányat a vendégek közűl; de egészben véve ez nem igen zavarta meg a jó hangulatot s az estély nagyon kellemesen folyt le. Vacsora után a vendégek oszladozni kezdtek és lovag Tintahal úr illendő módon egészen hazáig elkisérte a királynőt.

Másnap a jeles zeneszerző kegyetlen gyomorrontásban, a szegény királynő pedig rettenetes fejfájásban szenvedett. Mindazáltal

ő felsége ismételten kijelentette, hogy még soha sem mulatott oly jól, mint a tegnapi hangversenyen.

A lovag Tintahal úr és Hableány kisasszony esküvőjét rövid idő mulva megtartották és a királynő nemcsak abban a nagy kitüntetésben részesítette a menyasszonyt, hogy jelen volt a szertartásnál, hanem estélyt is adott a palotában az új pár tiszteletére. Minden udvari főméltóság parancsot kapott a megjelenésre és Teknősbéka főkamarásmesternek ugyancsak meggyűlt a dolga, hogy a tömérdek meghívót pontosan szétküldje, a vendégek rangsorát jól megállapítsa és méltó lakomáról gondoskodjék. Mert ő felsége elrendelte, hogy minden a legjobb és legdíszesebb legyen, tekintet nélkül a költségre, mert az a fő, hogy a vigalom jól sikerüljön.

Ugyancsak szorgoskodott lovag Tintahal úr is. Vőfélyül a zenekara első hegedűsét kérte föl. A rákokat megbízta, hogy gyűrűt készítsenek igazgyöngyből és az bizony nem csekély munka volt, míg a gyöngyöt annyira kifényesítették, hogy megnyerte a boldog vőlegény tetszését. Mert hát ez ajándék volt a menyasszony számára, a kit lovag Tintahal úr még remekművű melltűvel is meglepett, mely tengeri gyémántból készült és nagy dobot ábrázolt, emlékül a nagy hangversenyre, mely következményeiben oly fényes sikerűnek bizonyúlt.

Szinte fölösleges említeni, hogy a nászindulót és a nászdalokat a tengermélyi ének- és zenekar adta elő, melyet az uj udvari főzenész nagy gonddal oktatott be. A nagy napon lovag Tintahal úr fényes díszbe öltözött s nem kevesebb mint négy pár fehér keztyűt rendelt meg, a mire szüksége is volt, mert hát nyolcz karral rendelkezett. Sokan őrült pazarlásnak mondogatták ezt, kivált a

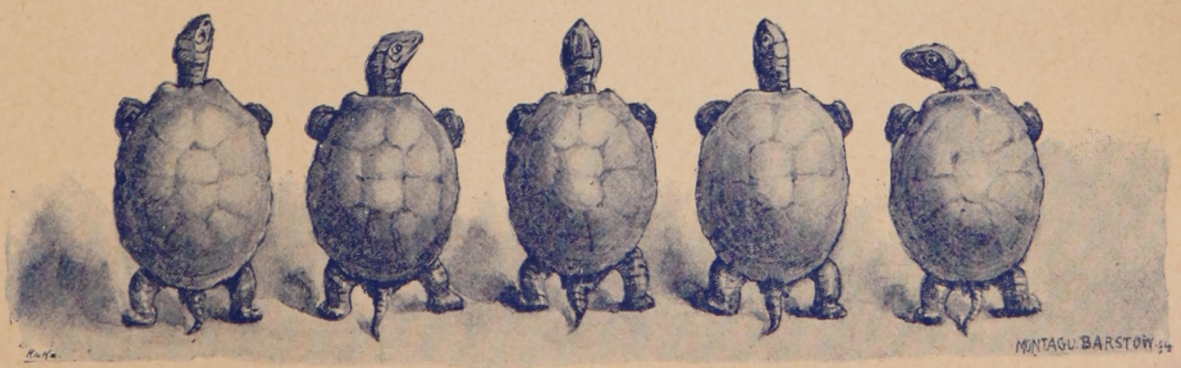

czápa, aki még mindig nem tudta elfelejteni, hogy nem volt hivatalos a nagy hangversenyre. Ki is öntötte a mérgét egy fullánkos czikkben, melyet a »Halászok ellensége« című lapban bocsátott közre.

Hasztalan kisérleném meg, hogy a nászlakoma fényét és gazdagságát leirjam; mert ez a lakoma még Tintahal hangversenyének és estélyének a dicsőségét is elhomályosította.

A vőlegény gyönyörű barlangot bérelt ki a mézeshetei idejére, de sokat költött a saját háza rendbehozására is, mert a padlástól a pinczéig mindent megujíttatott. Ebbe a díszes tengeralatti hajlékba vonult be azután a boldog uj pár és immár ott magukra hagyjuk őket, mert ott boldogan és jólétben éltek sokáig és talán még ma is élnek, ha ugyan már meg nem haltak.

ORSZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Nefelejts.

Hajdanában, a rég elmúlt jó világban, sok sok ezer esztendővel ezelőtt itt a földön, mint az tudnivaló, mindenféle tündérkék, manócskák, törpék és más efféle apró lények laktak. Állatok, madarak, halak, békák, bogarak ugy beszéltek, mint holmi értelmes teremtmények, de sőt bizony értelmesebben, mint manapság akárhány ember. Minden virágban egy-egy tündérke lakott és édes dalokat zengett, a fűben pedig apró manócskák játszadoztak.

Nem volt akkoriban se város, se falu, se ház, de még országút sem; termetes ember nem emelt nagy épületeket, nem szorította töltések közé a vizeket és nem épített útakat; csöndben és békességben nyugodott minden; az erdei vad boldogan élt a sűrűségben, mert a tündérkéknek eszök ágába sem jutott, hogy csupa mulatságból üldözzék és megöljék a vadállatokat; a tündérek virágai pedig gazdag pompával nyíltak, mert az állatok bizony nem tépdesték le és nem pusztították el.

Akkoriban tehát volt valahol — bíz' én egészen pontosan nem tudnám megmondani hol, mert hát nagyon régen volt már az — mondom, volt valahol az erdő közepén egy gyönyörű tó, melyet minden oldalon lenge nádas vett körül, míg a tükrét vízi liliom és lótusz borította. Olyan tiszta és kedves volt ennek a tónak a vize, hogy mind a hány tündér csak a környéken lakott, oda járt minden reggel és a liliomokra ülve, nézegette magát a vízben, melyben mint tükörben láthatták csinos kis alakjukat.

Nagyon igaz és hű tükör volt ez, mert az apró aranyhalak, melyek a tóban laktak, teljesen pártatlanúl mondták meg a véleményöket a sok kis arczocskáról, mely fölülről lekacsintott hozzá-

jok. Néha vitáztak is ott lent egyik vagy másik szépségnek az értékéről, a mi rendesen nagy lubiczkolással és a víz fölkavarásával járt; ez meg nagyon mulattatta a tündérkéket, a kik aztán csak azért is hangosan kiáltozták:

»Kis halacskák, mondjátok meg:
Köztünk ki a legislegszebb?«

Elgondolhatjátok, hogy az aranyhalacskák véleménye nagyon sokfelé ágazott; voltak azonban napok, mikor mindnyájan egyet értettek, ez pedig olyan napokon volt, mikor Nárcziszka, a szépséges szép tündér herczegkisasszony is megjelent a tónál és egy-egy liliom levelére térdelve, lenézett a kristálytiszta vízbe, mialatt arany-színű haját fésülte és édes lágy hangon dalolta:

»Kis halacskák, mondjátok meg:
A szépek közt ki a legszebb?«

Erre aztán az aranyhalacskák és a vízi manócskák mind nagy vígan ütötték föl a fejöket a vízből és egyhangúlag zengték:

»Ahhoz semmi kétség sem fér:
Nárcziszka a legszebb tündér.«

És Nárcziszka büszkén és boldogan sétált odább, magasan fenn hordva a fejét, mert köröskörül minden állat és madár is hódolt neki. A merre járt, a madarak édes hangon csicseregtek dicsőítő szavakat a fülébe; a békácskák és nyulacskák abba hagyták játékukat, hogy őt bámulják, mikor elhaladt mellettök; az apró manócskák és törpécskék pedig ünnepélyesen kisérgették, mintha valami királynő volna.

Sajnos, de igaz, hogy ennek a sok dicséretnek és

dicsőitésnek nagyon veszedelmes hatása volt Nárcziszkára. Napról-napra gőgösebb és elbizakodottabb lett és ennek következtében lusta és kellemetlen is, ugy hogy apja, anyja egészen elbusultak a leányuk mértéktelen hiúsága fölött, mely végre már teljesen tűrhetetlenné vált. Nárcziszka reggel, délben, este kint járt, órákig ott üldögélt a vízi liliom levelein és hallgatta, a mint a hullámok, a szellők, a virágok és állatok egyhangúlag zengték:

»Ahhoz semmi kétség sem fér:
Nárcziszka a legszebb tündér.«

Egy napon, mikor a bús tündérmama ismét magányosan üldögélt gyönyörű palotájában a nádas közt és utána nézett leányának, a ki megint szokott sétájára indúlt, — a tó partján egy kedves kis nefelejts-bokor ötlött a tündérmama szemébe. Oly kedvesek, szerények és mégis oly bájos színüek voltak az apró virágocskák, hogy a tündérmama bánatosan fölsóhajtott:

— Ó, bárcsak volna még egy másik leánykám, olyan bájos kék szemű, szerény és kedves, a ki megvigasztalna!

A tündér-királynő pedig, a ki meghallja alattvalóinak minden kivánságát, hallotta a szegény anya sóhaját és kevés idő multán szép kicsi leánykával ajándékozta meg. Aranyos szőke göndör fürtjei

voltak a kicsikének és gyönyörű kék szeme, melylyel oly kedvesen bámult bele a világba, hogy apja, anyja alig birtak az örömükkel és elnevezték Nefelejtsnek, mivelhogy anyira hasonlított ehhez a bájos kis virághoz.

A dölyfös Nárcziszka eleinte édes keveset törődött kis testvérkéjével; sokkal inkább el volt foglalva saját magával és a szépségével, meg azzal, hogy uj meg uj fajta öltözéket és ékszereket találjon ki magának. Néha azonban mégis észrevette a kicsikét, de csak azért, hogy boszantsa és kínozza; mikor pedig Nefelejts már nagyobbacska lett, Nárcziszka rászorította, hogy őt fésülje, öltöztesse; általában ugy bánt vele, mint valami szolgálóval, a kinek az a feladata, hogy az ő csinosításában segédkezzék. Nefelejts azonban olyan szerény és igénytelen volt és valóban oly csodálattal tekintett testvérnénjére mint ritka szépségre, hogy örömmel teljesítette Nárcziszkának minden kívánságát.

Így folyt ez egy ideig. Ezen közben Nefelejts gyorsan felnövekedett és napról-napra növekedett szépsége és jósága is. Haja hosszú volt és ugy ragyogott, mint az arany; bőre szinte átlátszó finomságú, a milyen csak tündéré lehet; szemeinek kéksége és bájossága pedig fölülmulta azét a kis virágét, a melytől a nevét kapta. Szülei most már teljesen boldogok voltak s leánykájokban találták minden örömüket. Mikor Nárcziszka reggel elkészült az öltözködésével és bámulói seregétől kisérve, elsétált a bűvös tóhoz, a kis Nefelejts otthon maradt és vígan dalolgatva járt-kelt a házban, elcsacsogott az atyjával, azután meg az anyjához ment és segített neki a fonásban és varrásban.

Még soha sem járt kívül a kertjükön, nem is látott senkit apján, anyján és testvérén kívül és igazán nem tudta magáról, mennyire szép. Mert a testvére nem látott semmi egyebet, csak a saját szépségét, szülei pedig féltek és rettegtek attól, hogy a hiúság belopózhatnék kedvencz leánykájok szívébe is, azért tehát nagy gondjuk volt rá, hogy efféléről soha még csak szót se ejtsenek.

Egy napon Nefelejts, a mint a kertben futkosott, gyönyörű tarka pillangót látott meg a fűben. Lábujjhegyen közeledett feléje, hogy jobban megtekintse, de a pillangó szétterjesztette szárnyait és elröpült a kert túlsó végére. Nefelejts utána futott, mert még soha sem látott ilyen gyönyörű pillangót; csupa kék és fehér volt ez, nagy fekete pöttyökkel, mintha szemei volnának. Alig ért azonban némileg a közelébe, már a pillangó ujra odább röppent, még pedig ezúttal a kerítésen túl. Nefelejts nem tudott ellenállni a vágyának, utána futott oda is és követte még tovább, mígnem a pillangó végre egy vízi liliom levelére szállt le, azután pedig eltünt a szeme elől.

A kis Nefelejts, a ki most már a tó partjára ért, minden áron tudni akarta, hová tünt el a gyönyörű pillangó, óvatosan rálépett tehát a vízililiom levelére és szétnézegetett, azután pedig letekintett a tó tiszta vizére, de a pillangót sehol sem látta többé; ellenben, a mint a vízbe nézegetett, egész sereg aranyhalacska és vízi manócska (a kiket ő még soha sem látott) emelkedett ki a vízből és körbe fogva a levelet, melyen ő állt, mélyen hajlongott előtte és oly gyönyörűen, amint ő még soha dalolni nem hallott, azt dalolta:

»Nefelejts, a kék szemű,
Bájos és szerényke,
Minden tündérek között
A legszebb tündérke.«

Alig birt elmenekülni tőlük, annyira megigézték gyönyörű énekökkel. Végre egy aranyhalacska egészen közelre úszott hozzá és megkérte, szerencséltesse azzal, hogy üljön rá a hátára és engedje meg, hogy ő vigye ki a partra. Nefelejts bele is egyezett, mert nem akarta a szíves ajánlat elutasításával megbántani.

Még mikor a partra ért is, annyira izgatott volt, hogy elfelejtette megköszönni az aranyhalacskáknak és vízi manócskáknak szép éneköket, csak futott haza oly gyorsan, a mint tündér lábacskái birták, egyenesen az anyja karjaiba, a ki nagyon meghökkent, mikor

hallotta a történteket; mert sejtette, hogy baj lesz belőle, ha Nárcziszka is megtudja.

Másnap Nárcziszka, alighogy fölkelt, a szokott módon felöltözött, azaz hogy Nefelejts felöltöztette őt, mind rendesen. Ezen a reggelen különösen nagy díszbe öltözött és szülei kertjéből kilépve, fürkésző leg nézegetett körül a mókuskák után, kik mindig nagy örömmel üdvözölték érkezését és őt bámulva és dícsérve seregestől kísérték a tó partjáig.

Ámde ma reggel a mókuskák nem jöttek elő. Hallotta, a mint a távolban élénken csevegtek és vitatkoztak, de egyetlen egy kis mókusfej sem kandikált utána és Nárcziszka nagyon meglepőnek találta, hogy a mókuskák bármi egyebet érdekesebbnek találhattak annál, hogy őt láthassák.

Sietett a tóhoz, rálépett a vízi liliom széles leveleire, aztán leült egyik virágnak a kelyhére és hiúskodva nézte a vízben a saját szép arcza képét. Milyen szép az ő tündéri alakja, hófehér bőre, rózsás ajka, feje fölé emelt karja, mikor gyöngyház fésűvel arany haját simítgatja, míg a köntöse, mely holdsugárból készült, ugy csillogott, mint az ezüst és olybá tüntette fel őt, mint valami ragyogó ékszert, mely ott csillog a virág kelyhében!

Csakhamar egész sereg aranyhalacska gyűlt oda köréje és kimeresztett szemmel, tátott szájjal bámult föl reá a zöld víz mélyéből. De a rendes dicsőítő ének, melylyel eddig mindenkor üdvözölték, ezuttal nem szólalt meg, inkább csak mint valami nagy különösségre bámészkodtak reá. A halacskák halkan összesúgtak, aztán oldalvást fordítva fura kis fejöket, fölnézegettek hozzá, de nem szóltak, ugy hogy Nárcziszka végre már nem győzte türelemmel, hanem a legislegédesebb hangján dalolta:

»Kis halacskák, mondjátok meg:
A szépek közt ki a legszebb?«

Ekkor, nagy réműletére és szomorúságára, egy hamis képű vízi manócska emelkedett ki a tóból és így szólt:

»Nárcziszka is szép, de
Ahhoz kétség nem fér:
Kékszemű Nefelejts
A legszebb kis tündér.«

S a halacskák egész serege khórusban ismételte:

»Kékszemű Nefelejts
A legszebb kis tündér.«

Nárcziszka alig hitt a saját fülének. Nefelejts, az a csúf kis Nefelejts! De hiszen az soha sem is volt kívül a szülei kertjén! A halacskák még nem is láthatták és ha mégis valamiképen már látták, no, az már csak bizonyos, hogy a bájos Nárcziszkát, a ki szebb még a tündérkirálynőnél is, össze sem lehet hasonlítani ezzel a csöppecske, igénytelen csúf kis testvérével.

Ám az aranyhalacskák továbbra is csak így súgtak, búgtak, dalolgattak egymás közt:

»Láttad a kis Nefelejtset,
Tündérek közt a legszebbet?«

Nárcziszka kifutott a partra és dühében köveket szedve föl, megdobálta a halakat és vízi manócskákat; ezek nem igen törődtek vele, hirtelen lebuktak a víz fenekére, aztán ujra fölbukkantak és ujra daloltak, hogy:

»Kékszemű Nefelejts,
A legszebb kis tündér.«

A felbőszült Nárcziszka elfutott, a mily gyorsan csak birt.

Mikor a nádas mellett haladt el, ahol a békák tartottak nagygyűlést, hallotta, a mint brekegték:

»Kékszemű Nefelejts,
A legszebb kis tündér.
Brekeke!«

Futott az erdőbe, ahol barátai, a mókuskák, mindenkor hódoltak neki; de most ezek is izgatottan ugrándoztak a fák ágain és azt kiáltozták egymásnak:

»Láttad a kis Nefelejtset,
Tündérek közt a legszebbet?«

De már ezt nem birta Nárcziszka tovább elviselni. Haza rohant, végig a kerten, föl a lépcsőn, be a szobába, a hol a kis Nefelejts épp szorgalmasan szőtt pókhálóból csodafinom szövetet s szinte megijedt, mikor látta, hogy berohanó testvére mennyire ki van kelve a képéből. Nárcziszka kézen ragadta.

— Hagyd abba azt a szövést, jőjj velem, szólt parancsolóan.

A kis Nefelejts szokva volt hozzá, hogy testvérnénjének engedelmeskedjék; most is szót fogadott és követte, ámbár nagyon meg volt szeppenve. Gyors léptekkel mentek ki s Nárcziszka maga után vonszolta kis testvérét, mígnem eljutottak egy régi kiapadt kúthoz, mely olyan mély volt, hogy egészen a föld közepéig ért.

— Beleejtettem az orsómat ebbe a kútba, szólt Nárcziszka. Orsó nélkül nem tudom bevégezni a fonásomat, hát ugorj le és hozd nekem vissza.

— De hisz ez a kút nagyon mély, felelé Nefelejts. Anyánk azt mondja, hogy nincs is feneke. Nem tudnám megkeresni benne az orsódat.

— Ha rögtön nem ugorsz le és nem teszed, a mit parancsolok, akkor ledoblak; birok veled, mert erősebb vagyok, szólt Nárcziszka és szemei úgy villogtak a dühtől, hogy e pillanatban igazán csúnya volt.

Mit tehetett a szegény kis Nefelejts? Egymaga volt ott gonosz testvérével és senki sem járt közel, hogy megsegítse. Habozva állt ott a kút káváján és drága jó anyjára gondolt; ekkor Nárcziszka hirtelen meglökte és Nefelejts lebukott, mélyen, mélyen, egyre mélyebben. Koromsötétség uralkodott körülötte; mintha a nagy mindenség ürében lebegett volna. Magasan fönt a feje fölött egy parányi kis világos pontot látott és látta a Nárcziszka gonosz arczát, a mint lenéz utána és diadalmasan kaczag. Egyébre nem emlékezett a szegény kis Nefelejts, mert elvesztette az eszméletét.

És bukott tovább, még mélyebbre és mélyebbre, a sötétség még teljesebb lett, de aztán hirtelen világosság kezdett beáradni alulról, nagyon, nagyon messziről. Ez a kis fénysugár pedig egyre erősebb lett és mindinkább elűzte a sötétséget.

Mikor Nefelejts ujra fölnyitotta a szemeit, teljes világosságot látott maga körül, ő pedig ott feküdt egy másik kútnak a szélénél s nagy fáknak az ágai hajlottak le föléje. Fölállt és széttekintett. Valami idegen részébe került a világnak, az bizonyos; csodálatos formájú fák és növények, soha nem látott virágok voltak körülötte; de mégis csak fa és virág volt és Nefelejts nem is ijedt meg tőlük; de neki indulni sem mert a sűrűségnek, mert még az olyan piczi tündérke sem birt volna azon keresztül hatolni. Nagyon elhagyottnak és boldogtalannak érezte magát, jó anyja és kedves virágai után vágyódott; ebben az idegen országban talán soha sem talál jó barátra, a ki szíves lesz hozzá és elvezeti haza. A szegény kis tündérke leült a földre és zokogott, hogy szinte egész piczi alakja megremegett bele és a szíve ugy fájt, hogy majd meghasadt.

— Ó jaj nekem! Mi lesz velem! Édes jó apácskám, szerelmes anyácskám, tán soha sem látlak többé!

Egyszerre csak éles hang szólalt meg egészen közelében:

»Kis Nefelejts, mondd meg nekem,
Mért sírsz olyan keservesen?«

A tündérke fölpillantott és egy csoda fura öreg anyókát látott maga előtt. Csupa merő ráncz volt a képe, ugy hogy meg sem lehetett különböztetni a vonásait, a szemei egészen eltüntek a mély bőrránczok közt, szája csak valami hosszú hasadéknak látszott, ellenben a nagy görbe orra annyira kimeredt és olyan hosszú volt, hogy a szegény kis Nefelejts majd holtra ijedt tőle. Az anyókának a feje roppant nagy volt és mintha túlságosan nehéz is lett volna vézna töpörödött kis testének, mely szinte összeroskadni látszott a nagy vénség súlya alatt. Nagy, csontos keze-lába volt, madárkarmokhoz hasonló körmökkel és a mint ott állt, ugy pislogott a szép kis tündérkére, mint valami vén kánya a kis verébre.

— Miért sírsz? ismétlé az anyóka türelmetlenül, mikor a szegény kis Nefelejts, képtelen levén hamarosan megszólalni, csak bámult rá ijedtében és ámulatában. Végre mégis megszólalt és zokogva mondá:

— Ó, hogyne sírnék, mikor oly elhagyott és boldogtalan vagyok! A testvérem letaszított a kútba és oly mélyre estem, hogy most éppenséggel nem tudom, hol vagyok és szegény jó édes anyám otthon bizonyosan busul utánam, nem tudja, hová lettem, én pedig csöppet sem emlékszem az útra, a melyen ide jutottam, így aztán haza sem térhetek! Kedves jó tündér, — ha ugyan tündér vagy — vezess vissza az anyámhoz és én mindenben a szolgálatodra leszek, mindent megteszek, a mit csak kívánsz és a mit meg tudok tenni!

— Semmi kedvem sincs rá, hogy vissza vezesselek az anyádhoz, felelt az öreg tündér. Azt sem igen látom, hogy valamiben hasznomra lehetnél, így hát azt sem látom át, miért bajoskodjam veled.

— Ó, tudok én szőni és varrni, szólt Nefelejts élénken, mert észrevette, milyen furcsa zöld rongyokba van az anyóka öltözve.

Főzni is tudok, még pedig nagyon fínom ételeket és tudok takarítani, szépen fésülni; igazán hasznomat vehetnéd a háznál és szeretek is dolgozni, akármiféle munka legyen.

— Hm! Csakugyan keresek szolgálót és te ügyesnek és szolgálatkésznek látszol, szólt a csúf vén tündér. No's, ha velem jösz és a szolgálóm leszel, gondot viselsz a házamra és reám is, akkor majd megsegítelek. No, áll az alku?

— Így nem állhat, felelé Nefelejts. Nekem nincs más kívánságom, csak az, hogy haza jussak drága jó anyámhoz és ott éljek tovább boldogan a magam módja szerint; de ha beállok a szolgálódnak, mi hasznom belőle, ha itt kell maradnom és kedves szüleim otthon busulnak utánam, holtnak is vélnek?

— No's, a hogy tetszik, szólt a vén anyóka. Megmondtam, milyen föltétel alatt segítelek meg; ha ez a föltétel nem tetszik, hagyd ott, vagyis inkább én hagylak itt, mert sok a dolgom és nem érek rá, hogy még tovább fecsegjek veled. De ha mégis jobban meggondolnád a dolgot, akkor tapsolj hármat és én mindjárt előjövök. Élj boldogúl!

Ezzel a vén tündér, botjára támaszkodva, elbiczegett, miközben gúnyosan nevetett a szegény kis Nefelejts felé, ki most még elhagyottabbnak és boldogtalanabbnak érezte magát, mint azelőtt.

Esteledni kezdett s körösközül az erdő egyre sötétebb lett, a szegény kis tündér pedig mindinkább félt és remegett elhagyottságában. Sajátságos idegen hangokat hallott maga körül s mintha ízzó tüzes nagy szemek meredtek volna rá a sötétségből. Majd fölkelt a hold és szelíd, rejtelmes fényt vetett az idegenszerű tájra; csodás apró lénye, erdei manócskák és törpécskék bukkantak elő és vígan ugráltak, tánczoltak körben a megrémült tündérke körül. Ó, ha drága jó anyja eljönne megmentésére!... Érezte, hogy ha az éjt így kell egymagában töltenie, túl nem éli, bele hal nagy félelmébe. Ó, legalább az a csúf vén tündér volna itt

mellette! Akármi, akárki jobb volna, mint hogy így egyedül legyen. Semmiképp sem birta tovább, tehát összecsapta apró kezecskéit és hármat tapsolt.

Íziben, mintha a földből ugrott volna elő, ott termett a fura vén anyóka, zöld rongyaiban, botjára támaszkodva.

— Ó, vígy el innen! kiáltá a szegény kis Nefelejts. Vígy el innen, leszek a szolgálód, megteszek mindent, a mit kívánsz, de itt nem maradhatok tovább egyedül, mert megöl a félelem!

— Jól van, szólt a vén tündér. Velem jösz a palotámba. De ne feledd, hogy mindent meg kell tenned, a mit parancsolok, fonni, szőni, főzni fogsz, én pedig jutalmúl hajlékot adok neked.

— Ha nem lehet máskép, hát legyen ugy, felelt Nefelejts. De legalább abban segíts meg, hogy hírt adhassak édes anyámnak, hadd tudja meg, hogy még élek és haza is térek, mihelyt tehetem.

A vén tündér feje fölé emelte a botját és háromszor megforgatta. Nagy hirtelen egy béka termett ott, nem is lehetett látni, honnan. Megállt, mint a ki parancsra vár, a vén tündér pedig így szólt Nefelejtshez:

— Itt a hírnök, küldhetsz vele olyan üzenetet, a milyet akarsz. Ez a béka pontosan elviszi és anyád reggelre már megkapja.

— Kedves Béka úr, szólt Nefelejts, menj az én jó anyácskámhoz és mondd neki, hogy még élek és nincs bajom. Nárciszka letaszított a kútba, de egy jó tündér megmentett és most ennek a szolgálója leszek, a míg haza nem bocsát.

— Kvák! Kvák! szólt a béka és hirtelen eltünt.

— Most pedig jőjj velem szaporán, mondá a vén tündér. Dolog van otthon, a fiam vár és segítened kell, hogy mindent elkészítsünk éjszakára.

Megint megforgatta a feje fölött a botját és íziben két denevér röppent elő, mindegyik egy-egy seprőnyéllel. A vén tündér ráült az egyik seprőnyélre és meghagyta Nefelejtsnek, hogy ő meg a másikon kövesse.

Mindjárt föl is röpült, magasan a fák fölé. Nefelejts nagyon félt és sehogy sem találta kedvére valónak ezt a dolgot, mert még soha sem utazott seprőnyélen; de hát rá kellett magát szánnia. Nem történt semmi baja s az utazás nem is tartott sokáig, mert rövid idő múlva, egy pompás kristálypalota kapuja előtt, leszálltak a földre. Keresztül láthatott a palota falain, látta a fenyes termek hosszú sorát, csupa aranyos oszlopokkal, kristály boltozattal; de egy árva lélek sem mutatkozott sem a palotában, sem az udvaron és a kertben. A palota vakítóan csillogott a hold fényében, óriási fák és remek illatú virágok vették körül, de ijesztően elhagyottnak látszott és a kis Nefelejts ugyancsak bámult a fura vén tündéren,a ki rongyos köntösben jár, de a mellett ilyen nagyszerű, bár néptelen palotája van. A mint leszállt a seprőnyélről és segített asszonyának is a leszállásban, mégis megpillantott a palotában valamit és valakit. Egyik pompás teremben nagyszerűen megterített asztal állt, tele rakva gyönyörű arany és ezüst edényekkel, palaczkokkal, ezekben pedig a legritkább gyümölcscsel és borokkal. Az asztalnál pedig elárvúltan vacsorálgatva ült a legszebb tündér-ifjú, a kit csak képzelhetni. A kis Nefelejts nem tudta levenni róla a szemét, olyan kedves és megnyerő volt a képe, ámbár nagyon levertnek és szomorúnak látszott . . .

— Az ott a fiam, szólt a vén tündér. Nagyon büszke vagyok reá, mert ő a legszebb ifjú egész Tündérhonban; de nem akarom, hogy megházasodjék, mert akkor persze elköltöznék innen tőlem.

Ezért nem is tűröm, hogy akármiféle élő lény közel járjon a palotámhoz, mert még tele beszélnék a fejét és eszébe juttatnák, hogy feleséget keressen. Madárnak sem szabad itt közel röpködni, mert a madarak egyébről sem csiripelnek, csak szerelemről és fészekről. Épp ezért nem tartottam eddig szolgálót sem és rongyos köntöst kellett viselnem, nem is ehettem gyümölcsnél egyebet, mert nem volt senkim, a ki szőjjön, varrjon és főzzön számomra. Csak a denevért és a békát tűröm meg itt, mert azt már nem hiszem, hogy a fiam ezek közül valamelyikbe bele szerethessen. Van a szobámban valahol egy ócska denevér-bőr, azt magadra kell öltened és viselned egész nap, mikor a fiam itthon van; éjjel aztán levetheted két-három órára, mert akkor a fiam alszik, tehát meg nem láthat.

A kis Nefelejts éppen nem örült meg annak a hirére, hogy egész nap egy förtelmes vén denevér bőrébe bújva kell majd járnikelnie; de hát persze nem szólhatott ellene semmit, azt kellett tennie, a mit az asszonya parancsolt.

A vén tündér fölbiczegett a kristálylépcsőn és csakhamar visszatért, kezében a denevér-bőrrel. Ezt Nefelejtsnek magára kellett öltenie és bizony még a saját édes anyja sem ismert volna rá ebben a vén szürke denevérben a kékszemű szép kis tündérre.

A vén tündér aztán tudtára adta, hogy most egyelőre lepihenhet az éj hátralevő idejére, a szobája ott van az egyik torony tetejében. A kis Nefelejts, teljesen kifáradva és kimerűlten, fölkapaszkodott a magas csigalépcsőn és csinos szobácskába ért, a hol tiszta szalmaágyat talált, melyre mindjárt le is feküdt, a következő pillanatban pedig már mély álomba merűlt, elfelejtve mindent: a rémes kútat, a denevéreket, seprőnyelet, a vén tündért, de még a szépséges tündér ifjút is.

Másnap már korán reggel talpon volt, magára öltötte a denevér-bőrt és lement. Megfőzte a reggelit a tündérfi és anyja számára

és azután szorgalmasan dolgozott, font és szőtt és új ruhát varrt a vén tündér anyónak ócska rongyai helyébe. Az ő dolga volt az is, hogy az ételeket felhordja és ó! egészen elszomorodott, mikor látta, mily leverten ül a szép tündér-ifjú az asztalnál, a hol nem beszélhet senkivel mással, csak csúf vén anyjával; szemeiben mély sovárgás látszott, a mint körültekintett és nem láthatott mást, csak undok békát és denevért; még az uj szolgáló is csak ujabb vén denevér volt. A szegény tündérfi vágyva-vágyni látszott utána, hogy a szemét valami szép lényen legeltethesse, a fülét édes hangokon gyönyörködtesse. Nefelejts ugy szeretett volna mesélni neki a természet sokféle szép teremtményeiről, a madarakról, mókuskákról, pillangókról, meg a szép kis tündérekről, a kiknek egyike volt ő maga is; de hát le volt kötve a vén tündér anyókának, nem volt szabad nappal levetnie denevér-bőrét és tilos volt megszólalnia is.

Csöndes magányosságban töltötte a kis Nefelejts egyik napot a másik után. Asszonya, a maga zsémbes öreges módja szerint, nagyon nyájas volt hozzá, de szigorúan szemmel tartotta minden lépését, nehogy csak egy szót is szólhasson a tündér-ifjúhoz. Csak éjjel, még pedig éjfél után három óráig, járhatott szabadon a palotában és a kertben a nehéz denevér-bőr nélkül, könnyűcske pókháló öltözékében. Ilyenkor kisietett egy közeli kis patak partjára és sok nefelejts-virágot szedett, melyekből koszorút font a fejére; aztán leült a víz partján és elcsevegett a békákkal és denevérekkel, a kik most

egyedűli társai voltak; nagyon megszerette őket és szívesen hallgatta furcsa beszédöket. Ezek meg elmondták, mennyire sajnálják ők is a szegény tündérfit, a kit az anyja oly féltékenyen őriz; meg hogy, mikor Nefelejts ide került kis szolgálónak, ők mindnyájan abban reménykedtek, hogy a tündérifjú, ha meglátja őt, meg is szereti és feleségül veszi és akkor vidámság és mindenféle mulatság költözik majd be ebbe a szomorú, kihalt palotába; de hát ez persze nem lehetséges, mikor Nefelejts azt a denevér-bőrt viseli, a vén tündér pedig egész nap szigorúan őrködik, ugy hogy senki sem szólhat egyetlen bizalmas szót sem a tündér-ifjúhoz. A vén tündér gyanakvó őrködése csak akkor szünetel, mikor végre aludni tér. Ilyenkor rendesen hatalmasan hortyog.

A kis Nefelejts figyelmesen hallgatta mindezt és most még inkább elszomorodott, ha meggondolta, hogy ez a szép tündérfi, a kit most már ő is nagyon szeretett, soha még csak azt sem fogja tudhatni, hogy szépség és szerelem is van a világon. Megkérdezte barátjától, a palotabeli fő-denevértől, nem járhatna-e egy kicsit a kezére, mialatt öreg úrnőjök alszik? Szeretné olyankor látni a tündérfit, mikor vén anyja nincs jelen.

— No's, felelt a denevér, ha fölülsz a hátamra, elvihetlek valamely éjjel a tündérfi szobájába. Csakhogy olyankor ő mélyen alszik és igy nem igen látom be, mi haszna lehetne az ilyen látogatásnak.

Nefelejts azonban nagyon óhajtotta olyan kor látni a tündérfit, mikor anyja nem akadékoskodik; kijelenté tehát, hogy nem bánja, ha alszik is a tündérfi, csak vigye el a denevér oda, hogy láthassa.

Az öreg denevér beleegyezett. Mivel azonban most már későn volt, összebeszéltek, hogy majd a következő éjjel fog reá várni a nagy czédrusfa alatt. A kis Nefelejts másnap alig birta fékezni a türelmetlenségét. Mikor éjfél elmult és az öreg tündér meg a fia nyugalomra tértek, Nefelejts fölszaladt a szobácskájába,

magára öltötte szép tündér-köntösét, fölékítette gyönyörű aranyhaját és nefelejts-koszorút téve a fejére, nyugtalanúl várta barátját, a denevért, a nagy czédrusfa alatt.

A denevér meg is jelent pontosan, Nefelejts fölült a hátára s a denevér aztán elvitte a tündérfi ablakába. Innen Nefelejts belépett a szobába és látta a szép tündér-ifjút, a mint mélyen alszik, ó! olyan szomorú, bánatos kifejezéssel az arczán! Oda lépett hozzá s gyöngéden megcsókolta, miközben a szeméből egy könycsepp hullt a vánkosra, hol azonnal ragyogó gyémánttá változott. Nefelejts aztán levette fejéről a nefelejts-koszorút és a gyémánt mellé helyezte. Azután nesztelenül kilopózott a szobából és szerencsésen eljutott a maga szobácskájába, a nélkül, hogy fölébresztette volna asszonyát, a ki most még erősebben hortyogott, mint valaha.

A tündérfi másnap reggel azzal az érzéssel ébredt föl, hogy valami nagyon szépet álmodott. Homályosan emlékezett oly valamire, mintha egy csodaszép kis alak lebbent volna be az ablakon, megcsókolta őt és aztán . . . de nem! nem volt az álom, mert íme, itt van a vánkoson a nefelejts-koszorú és mellette a szeretet és rokonszenv tündöklő könycseppje, mely a tünde lény szeméből hullt az ő homlokára és ragyogó gyémánttá változott. Mind a kettőt gondosan keblére rejtette, aztán, mivel még kora reggel volt, lábujjhegyen osont le a lépcsőn, ki a palotából, végig a kerten, be a nagy erdőbe, túl a kristály-kapun, a melyen eddig még soha sem mert kilépni. Egy uj érzés, melyet magának megmagyarázni nem tudott, mintha egészen uj, más életet öntött volna beléje. Mintha szokatlan szépségben ragyogott volna körülötte minden A nagy fák meglengették feje fölött méltóságos ágaikat s egyuttal olyan szavakat susogtak, melyeket eddig nem tudott megérteni; mikor pedig föltekintett, az ágak közt két kedves kis teremtést pillantott meg, a minőt eddig látnia nem volt szabad. Szorosan egymás mellett ültek és édes szavakat csiripeltek egymásnak. Ő pedig mintha

rögtön megértette volna. »Szépség és szerelem«, erről csevegtek és ennek keresésére indult most a tündérfi is. El volt tökélve, hogy addig vándorol, mig rá nem talál a nefelejts-koszorú és a gyémánt tulajdonosára. Hogy az anyja palotájában vagy kertjében nem találhat rá, azt bizonyosra vette; útra kelt tehát, nem törődve vele, akármilyen messzire kell is vándorolnia; látnia kell ujra azokat a ragyogó kék szemeket, melyek álmában megjelentek előtte.

Ment, mendegélt sokáig, utóljára már maga sem tudta, hogy mióta, azt sem, hogy hova, merre jutott. Nem érezett fáradtságot, mikor minden olyan uj és olyan gyönyörű volt előtte a világon. Az erdőben a fürge mókusokat és pompás tollazatú madarakat, a mezőn a tarka pillangókat, a fűben a piczi manócskákat és tündérkéket, a vízben az ezüstpikkelyes halakat mind, mind nagy érdeklődéssel és csodálkozással bámulta meg. Gyönyörű volt ez mind, de olyan tökéletes szépségű mégsem akadt közötök, mint az a kis tündér, a kit egyszer álmában látott. Nagy idő mulva, hosszas vándorlás után, végre egy napon eljutott ahhoz a tóhoz, a melynek közelében Nárcziszka és a szülei éltek. Most már nagyon elfáradt s ezért le is heveredett a pázsitos tópartra és gyönyörködve nézte az ott virító sok nefelejst-virágot, melyek élénken emlékeztették az álmában látott világoskék szemekre. Aggódni kezdett, hogy soha sem talál rá keresett tündérkéjére, hogy ez talán valóságban nem is létezik.

Hirtelen föltekintett és egy kedves kis tündért pillantott meg, a ki elbúsúltan lépegetve jött végig a gyalogúton. Nagyon szép volt, de mégsem olyan szép, mint az ő álomképe. Aranyhaja volt ennek is és kék szeme, de nem az a kék szeme, a melyért ő már annyit vándorolt.

Nárcziszka — mert ő volt az — még folyvást eljárogatott oda a tó partjára, folyvást nézegette magát a víz tükrében és foly-

vást kérdezgette az aranyhalacskáktól, hogy ki a legszebb tündér; de az aranyhalacskák is folyvást csak azt felelgették:

»Nagyon szép Nárcziszka,
Ámde él testvére:
Kékszemű Nefelejts,
A legszebb tündérke!«

Ezért volt Nárcziszka olyan bús és levert. Mert a hiúsága még nem csökkent és szörnyen bántotta az a gondolat, hogy Nefelejts még él és még folyvást szebbnek tartják nálánál. A tündérfi ámulva nézte Nárcziszkát, a mint ez kecsesen lépegetett a vízi liliom levelein, majd meg leült egy virágra és fésülni kezdte hosszu aranyhaját.

Csakhamar egész sereg apró aranyhalacska és vízi manócska bukkant föl a vízből, vizsgálódva nézte a tündért, aztán vígan énekelte:

»Nagyon szép Nárcziszka,
Ámde él testvére:
Kékszemű Nefelejts,
A legszebb tündérke!«

A tündér-ifjú ebből mindjárt megértette, hogy az nem lehet más, mint az a kis tündér, az a gyönyörű teremtés, a kit ő álmában látott és azonnal megszeretett, a kit keresve vándorolt a világ tulsó sarkától idáig.

Hallotta, a mint Nárcziszka hevesen kérdé:

— Mondjátok hát meg, kis aranyhalacskák, hol van Nefelejts, a kiről hirdetitek, hogy nálamnál százszor szebb?

— Ott van közeledben! Üdvözlünk, Nefelejts, a világ legszebb tündérkéje!

A tündér-ifjú meghökkenve nézett körül, csodálkozva, hogy az a gyönyörű tündér ilyen közel van hozzá és ő nem tudja, nem

látja. Ott közel nem látott egyebet, csak egy csúf vén denevért, a kire ugy homályosan emlékezett, mintha otthon az anyja palotájában már látta volna.

Szegény kis Nefelejts! Mikor megtudta éjjeli látogatása következményét, hogy a tündérfi világgá indult az ő keresésére, rögtön elhatározta, hogy utána megy akár a világ végéig is. Ment, mendegélt, mindig a nyomában, míg végre annyira elfáradt, hogy már lépni is alig tudott. Ő is eljutott a jól ismert tóhoz, látta testvérét, Nárcziszkát, látta régi jó barátait, az aranyhalacskákat és mind a régi ismert kedves helyeket; mindezekre azonban keveset ügyelt, csak a kedves tündér-ifjúra gondolt és szerette volna levetni magáról azt a csúf denevér-bőrt és megmondani a tündér-ifjúnak, hogy íme itt van, ő az a kis tündér, a ki akkor éjjel megcsókolta és megtanította rá, hogy mi a szépség és szerelem. De nem merte ezt megtenni, mert szavát adta a vén tündér anyókának, hogy nem veti le álruháját. Nem merte megszegni a szavát. Azután meg Nárcziszka is itt van, a ki, ha meglátja őt, bizonyosan megöli és a vízbe dobja. Így hát mozdulatlanúl állt ott, bár látta, hogy a tündérfi reá tekint, de nem ismer reá.

De igenis ráismert Nárcziszka azonnal, mert az irigységnek és hiúságnak éles a szeme. Az aranyhalacskák felelete után körülnézett és a denevér-bőr alatt rögtön ráismert kékszemű testvérkéjére.

Nem is habozott egy pillanatig sem, hozzája rohant és egy erős lökéssel betaszította a vízbe.

A tündérfi azonban, a ki már megtanulta, hogy minden élő lényt szeressen, még a legszerényebbet, legigénytelenebbet is, nem nézhette nyugodtan a vén denevér vízbefojtását sem. Odaugrott, megragadta a denevér egyik szárnyát, hogy kisegítse a partra; de ime! e közben a denevér-bőr levált és helyette az álombeli gyönyörű tündérkét látta, a ki ismét azokkal a ragyogó kék szemekkel tekintett reá, melyeket amaz éj óta nem tudott többé elfelejteni.

Gyorsan kivonta a partra és végre karjaiba ölelhette nagy boldogan gyönyörű álomképét, a ki íme megvalósúlt.

Mondjam-e még tovább? No's, annyit még elmondhatok, hogy az öreg tündér anyóka eleinte szörnyen haragudott a fiára ennek szökése és szerelmes viselt dolgai miatt. De hát már megesett a dolog, mit tehetett ellene? Végre is beleegyezett, hogy a fia feleségűl vegye a kékszemű kis Nefelejtset.

Volt aztán nagy lakodalom, mulatság és dinom-dánom a kristály-palotában, mely ettől fogva a vidámság és jókedv hajléka lett. Ami pedig Nárcziszkát illeti, ő volt a Nefelejts lakodalmánál a nyoszolyó-leány és gonoszságaiért az a keserves lakolás érte, hogy hallania kellett, a mint az egész tündér-népség, még maga a tündér-királynő is, örvendezve dalolta:

»Kékszemű Nefelejts,
— Ahhoz kétség nem fér —
Minden tündérek közt
A legszebb kis tündér!«

OSZK
Országos Széchenyi Könyvtár

Az Elvarázsolt Macska.

Hol volt, hol nem volt, messze Keleten a perzsa-tatár határon is túl volt egyszer valamikor egy nagy birodalom, melynek a jó Abu-Hafiz szultán volt az uralkodója. Gazdag és termékeny volt az ország, boldog és virágzó a népe.

Igen, boldog és vidám volt az országban mindenki, csak éppen maga a szultán nem, mert ő halálosan busult folytonosan.

Még pedig azóta nem látták többé mosolyogni a jó Abu-Hafiz szultánt, a mióta egy napon holtan hozták haza a szépséges Arizade szultánát. Arizade azon a napon, udvarhölgyeitől kisérve, sétára indult s e közben éppen a palota kertje kapujánál egy rettenetes szörnyeteg került vele szembe; a szultána úgy megréműlt, hogy ájultan rogyott össze és nem is nyerte többé vissza az eszméletét. És a szultánhoz már csak a szépséges felesége holt tetemét vihették vissza.

A szultán a haját tépte, ruháit szaggatta vad kétségbeesésében. Megparancsolta, hogy egész udvara gyászba öltözzék, őt magát pedig azután hónapokig nem láthatta senki. Ámde hónapok multá-

val az ország dolgai és más mindenféle fontos feladatok mégis csak rábirták, hogy kilépjen elzárkózottságából. Megint olyan jó és szelid uralkodó volt, mint azelőtt, megint türelmesen hallgatta végig legszegényebb alattvalója panaszát is; de a vidámsága nem tért többé vissza és még kedves kis fia sem látta őt soha mosolyogni.

Napról-napra nőtt a búskomorsága és végre már aggódni kezdtek a hívei, hogy utóljára is belehal. A miniszterek tehát nagy tanácsot tartottak, hogy mitevők legyenek, mi módon ragadhatnák ki a szultánt örökös bánkódásából. Abban állapodtak meg, hogy Ben-Ahmed, a nagyvezír beszéljen a szultánnal és tanácsolja neki, hogy válasszon magának uj feleséget.

Ben-Ahmed tehát egy napon, mikor látta, hogy a szultán még a szokottnál is mélyebben elmerül sötét gondolataiba, leborult a lábaihoz és igy szólt:

— Felséges uram, bocsásd meg öreg és hűséges szolgádnak, hogy szólni merészkedik, de a legfőbb ideje, hogy ez a te szomorkodásod véget érjen. Örökös bánkódásod elcsüggeszti egész népedet Uralkodói szent kötelességed, hogy kiragadd magadat bánatod karjaiból és azért én egész néped nevében a legalázatosabban kérlek, végy ujra feleségül egy szépséges herczegkisasszonyt, a ki fölvidítson és elűzze a szomorúságodat.

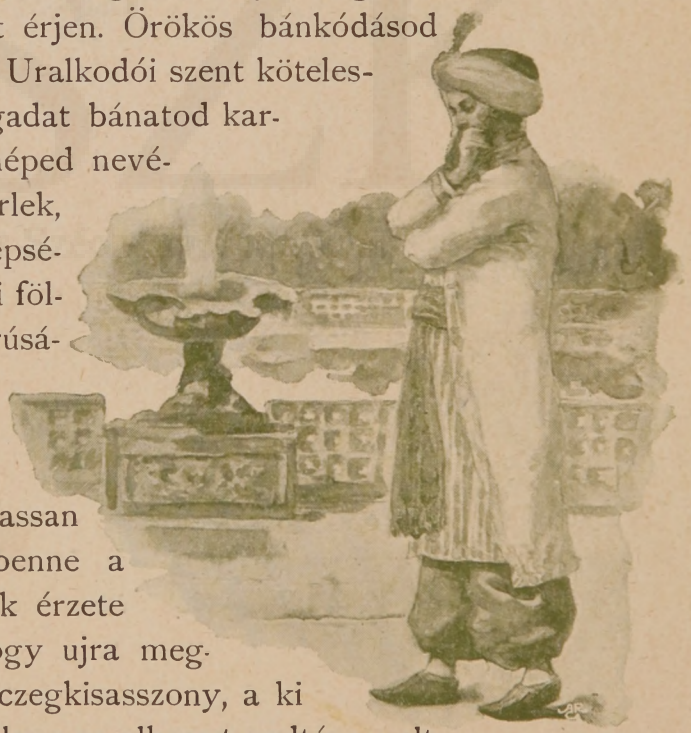

Eleinte a szultán persze hallani sem akart az egész dologról; lassan-lassan azonban fölülkerekedett benne a népe iránti kötelességeinek érzete és végre beleegyezett, hogy ujra megnősül, ha ugyan akad herczegkisasszony, a ki olyan szép és erényes, a milyen az elhunyt szultána volt.

A nagyvezír azonnal küldött követeket a világ minden tájára, hogy olyan nőt keressenek, a ki méltó rá, hogy Abu-Hafiznak a felesége legyen. Az egyik követ, ki nagy messzire utazott, talált is

végre egy herczegnőt, a ki szépségével, gazdagságával és jeles tulajdonságaival egyaránt kitünt. Özvegy volt; férje, a fiatal herczeg, csatában esett el .Minden tekintetben méltónak mutatkozott rá, hogy Abu-Hafiz mellett a trónon üljön és második anyja legyen a szultán fiának. Volt azonban mégis egy akadály: a herczegnőnek is volt fia, a kitől nem akart megválni. De a követ oly ragyogó színekkel ecsetelte a herczegnő szépségét, bűbájos hangját, ritka jóságát és nagy bölcsességét, hogy a szultán végre is elszánta magát és ünnepélyesen megkérte feleségül.

A szultán a város kapujáig küldte menyasszonya elé a nagyvezírt, ő maga pedig a palota főbejárásának lépcsőjén várta. És a herczegnő valóban olyan volt, a milyennek a követ leirta; remekebb termetű és szebb ábrázatú nőt már képzelni is alig lehetett. Abu-Hafiz egészen el volt ragadtatva és kézen fogva a herczegnőt, elvezette a díszcsarnokba, hol maga mellé ültette az arany trónusra.

Három napig tartott a lakodalmi ünnepség; minden leirást meghaladó fénynyel és pompával rendezett mulatságok, mutatványok, játékok és előadások folytak az uj szultána tiszteletére. Mikor aztán az ünnepség véget ért, a vendégek haza oszlottak és a palotában rendes kerékvágásba zökkent az élet.

Az uj szultána lassanként egészen elfoglalta az oly szerencsétlen véget ért régi jó fejedelemasszony helyét. Korlátlan befolyást nyert a jószívű szultánra, Abu-Hafizra, de az egész udvarra és a birodalomra is.

Nagyon gőgös volt az uj szultána és ámbár bőkezűnek mutatkozott, jó tetteivel nem tudta megnyerni a nép szívét. Mikor a

varázs, melyet szépsége gyakorolt, lassanként fogyatkozni kezdett, azt vették észre, hogy uj királynőjök gonosz czélra akarja fölhasználni a befolyását, még pedig arra, hogy a szultán fiát kitúrja törvényes öröklési jogaiból és a maga fiát ültesse a helyébe. A trón törvényes örököse most már délczeg, derék ifjú volt s az udvar és az egész nép látta, hogy bölcsességre, igazságosságra nézve is méltó utóda lesz az apjának.

A szultán, a ki lassanként nagyon elöregedett, idők multán belefáradt az ország kormányzásának nehéz gondjaiba s egy napon magához hívta a feleségét és a fiát és tudtokra adta, hogy alapos megfontolás után arra szánta el magát, hogy a fia és törvényes örököse javára lemond az uralkodásról; reméli, hogy fia rövid idő alatt nőül vesz egy épp olyan jó és szép herczegkisasszonyt, a milyen az anyja volt, aztán bölcs és igazságos uralkodó lesz, a milyen ő maga lenni mindig iparkodott.

Már ez persze sehogy sem illett bele a szultána terveibe. Ha egyszer a fiatal Al-Hafiz herczeg trónra kerül, akkor már szinte lehetetlenné fog válni, hogy eltegyék láb alól.

A szultána tehát még ezen az éjjelen sokáig tanakodott a fiával, Ben-Harunnal, mit kellene tenniök, hogy mégis elérhessék a czéljokat. Al-Hafiz herczeg már menyasszonyt is választott, egy igen szép és kedves nőt, a ki ott élt a szultán udvaránál s a kit a herczeg már jó ideje megszeretett. Az öreg szultán örömmel egyezett bele a frigyökbe és el is határozták, hogy három nap mulva

megtartják a lakodalmat. A lakodalom után Abu-Hafiz ünnepélyesen lemond fia javára az uralkodásról és a feleségével és mostoha fiával együtt csöndes nyugalomba vonul vissza.

Eképpen nagyon komoly és sürgős volt a dolog. A szultána és Ben-Harun döntő csapásra szánták el magukat és még azon az éjjelen, mikor már mindenki aludt a palotában, kiosontak, hogy Abraduztól kérjenek tanácsot, a hirhedett varázslótól, a ki a szultána kiséretében származott messze Keletről ide az országba.

Ott találták a barlangjában, a mint csodás alakú bögrékben és görebekben bűvös italokat kotyvasztott. Hegyes süveget viselt a fején, a szakála pedig egészen a földig ért.

Mikor a szultána belépett, Abraduz föl sem pillantott, hanem így szólt:

— Tudom, miért jöttél, tudom mi a kívánságod. El akarod pusztítani a fiatal Al-Hafiz herczeget az élők sorából. Ezt nem tehetem meg. A varázslat sok mindenre képes, de nem öl.

— Pedig segítened kell, kiáltá a szultána dühtől villogó szemmel. Ha a varázslat nem öl, majd öl az én éles tőröm és ha nem teljesíted parancsomat . . .

— Nem félek tőle, felelt az öreg nyugodtan. Megsegíteni azonban megsegítlek, mert te mindig jó voltál hozzám és mert tudom, hogy a fiatal herczeg gyűlöli a varázslókat, ha tehát szultán lesz, bizonyosan kiüldöz az országából. Nem ölhetem meg, mert ez nem áll a hatalmamban. De itt egy bűvös italom, melyből ha egy csöppet a herczeg szobájának küszöbére ejtesz, akkor ő, mihelyt lába a küszöböt érte, rögtön macskává változik. A macskát azután könnyű elpusztítani. De figyelmeztetlek, hogy minden ujhold éjjelén szünetel a hatalmam és akkor a herczeg visszanyeri a régi alakját. Tehát végezd ügyesen a dolgodat. Ha a macska elpusztult, senki sem fogja kutatni, ki volt, mi volt és milyen úton-módon pusztult el.

Ezeket mondván, elővette varázs-vesszejét és bűvös kört rajzolt egy halálfej körül, melybe valami

fekete folyadékot öntött; aztán varázs-igéket mormogott, mialatt a szultána és fia feszült kíváncsisággal nézték. A varázsló csodálatos szavakat dörmögött és mindenféle furcsa tárgyakat kevert a folyadékba: békalábat, tarka pöttyös kigyóbőrt, czápafogat és még más effélét. Mikor elkészült a dolgával, fölvette a halálfejet és átadta a szultánának, ki a becses kincscsel sietve tért vissza a palotába.

Késő éjszaka volt, mindenki aludt a palotában és a szultána, nem birván fékezni a türelmetlenségét, lábújjhegyen oda lopózott az Al-Hafiz herczeg szobája küszöbéhez. Két hűséges szerecsen őr feküdt a küszöbön, hogy senki se hatolhasson be fiatal urokhoz. Csakhogy a két őr mélyen aludt. A szultána óvatosan, de gyorsan oda öntötte a halálfejben levő folyadék egy részét a küszöbre, aztán sietve visszatért a maga hálószobájába.

Másnap reggel nagy izgalom és aggodalom támadt a palotában, mert a fiatal Al-Hafiz herczeg ugy eltünt, mintha a föld nyelte volna el. A két szerecsen őr erősen esküdözött, hogy senki sem lépte át a herczeg szobája küszöbét. Ők látták is, mikor a herczeg kijött a szobából, de akkor aztán olyan valami történt, a mit egyikök sem tudott pontosan elmondani. A fiatal herczeg egyszerre csak eltünt, még pedig oly tökéletesen eltünt, hogy még csak nyoma sem maradt sehol. Keresték nemcsak a palotában és a városban, hanem az egész országban, de hasztalan. A herczegnek sehol sem volt semmi nyoma. Szép fiatal menyasszonya és az öreg szultán majd az eszöket vesztették bánatukban és senki, semmi sem tudta őket megvigasztalni; a palotában pedig még sötétebb gyász uralkodott, mint az első szultána halála idején.

A szegény öreg szultánnak ebben a nagy szomorúságban egyedüli öröme egy különös, gyönyörű macskában telt, mely a herczeg eltünése óta ott kószált a palotában. A macska órákig elüldögélt a szultán ölében s szinte szemrehányólag bámult rá nagy szemeivel, a szultán pedig folyvást símogatta a macska lágy szőrét és, sajátságos, a macska szemei folyvást elveszett fiára emlékeztették.

A szultána persze sehogy sem volt megelégedve a dolgok ilyetén állapotával; az ujhold éjjele gyorsan közeledett, odáig el kell a macskát pusztítania a föld színéről. Csakhogy ez nagyon nehéz feladat volt, mert a szultán soha sem eresztette el a macskát a szemei elől. Ott ült az reggeltől estig az ölében, éjjel pedig az ágya mellett aludt.

Egy éjjel azonban végre minden kedvezett a szultána terveinek. Nagyon meleg és sötét éj volt s a szultánt rábeszélték, hogy mivel fia eltünése óta annyi éjt töltött álmatlanúl, most már végre altató port vegyen be. A szultána megvárta, míg teljes csönd lett a palotában, aztán gyorsan odalépett az ura ágyához és vastag kendőt dobott a macskára, mely összegömbölyödve szintén mélyen aludt. Szegény czicza! Vergődött, kapálózott, mert jól tudta, kinek a kezébe jutott; de hasztalan. A gonosz szultána megragadta, az ablakhoz sietett vele és bedobta az ablak alatt elterülő nagy és mély tó vizébe.

Fájdalmas sivítást hallott, aztán nagy loccsanást, de nem mert kitekinteni az ablakon, hanem nesztelenül visszaosont az ágyába. Másnap reggel boldogan kelt föl, abban a tudatban, hogy végre örökre eltette láb alól gyűlölt mostoha fiát. De a mint a márvány lépcsőkön lefelé haladt a kertbe, egyszerre

csak mi ötlik a szemébe? A macska ült ott és szárítgatta még most is nedves szőrét a napon, egyszersmind pedig diadalmasan vigyorgott feléje. A megdöbbent szultána nem merte elárulni csodálkozását, de türelmetlenül leste, hogy valamiképen megtudja a macska megmenekülésének történetét.

Meg is tudta csakhamar. A fiatal herczegnő, a ki Al-Hafiznak a menyasszonya volt, azon az éjjelen ott fürdött szolgáló hölgyeivel a tóban, mikor egyszerre csak, nem is tudták honnan, odapottyant közéjök a macska, a ki semmikép sem látszott örömét találni ebben az ő gyors leröpülésében. Egy pillanatra mélyen lebukott a víz alá, a mi nem kedves semmiféle cziczának; de aztán följutott a víz színére s még nem esett semmi nagyobb baja, a fürdőző nők pedig hamar megragadták és kivitték a partra. Reggel aztán, mikor a nap fölkelt, kitették a lépcsőre s ott órák teltek bele, míg a macska ismét régi, rendes állapotába tudta juttatni az átázott bundácskáját.

A szultána, mikor ezt hallotta, már el sem birta titkolni a dühét és ettől fogva leplezetlenül kimutatta, mennyire gyűlöli azt a macskát, ugy hogy az öreg szultánnak ugyancsak résen kellett állnia, hogy a szultána akár még ott a szeme előtt el ne pusztítsa kedvenczét.

Az ujhold éjjele most már egészen közel volt s a szultána és a fia egyre-másra főzték a terveket, hogy a macskát megöljék; de semmikép sem tudtak czélt érni, mert a macska olyan fortélyos volt, hogy mindig kimenekült ellenségei kezeiből és a szultánnál vagy a fiatal herczegnőnél keresett és talált oltalmat.

Végre is itt volt a döntő éjszaka. A hold nehány óra múlva föl fog bukkanni az égbolton, most már tenni kell valamit, rögtön. A szerencse kedvezett a szultánának. Az öreg szultán bezárkózott a nagyvezírrel, hogy fontos országos dolgokról tanácskozzanak, a macska pedig szerte kószált a palotában, a fiatal herczegnőt keresve, a ki azonban nagyobb sétára távozott. Ben-Harun a tóhoz sietett

és egy pompás kövér halacskát fogott, melyet hosszu zsinórra fűzött Aztán ő is, a szultána is elbujtak a tornáczon egy vastag oszlop mögé és vártak.

Nemsokára csakugyan jött a macska. Azonnal szaglászni kezdett, mert valami nagyon kedves illat ütődött az orrába. De mégis óvatosan állt meg és körülnézett, nem csalódik-e? Nem, csakugyan egy pompás halacska fekszik, ni, amott a földön. Olyan csábító falat volt ez, hogy a macska nem birt neki ellenállani; óvatosan közeledett feléje. A halacska azonban, sajátságos, hátrálni kezdett és mikor a macska megint közelebb lépett, a hal is megint hátrább huzódott a vastag oszlop felé.

Ez nagyon furcsa. Az a hal nagyon csábító falat ugyan, de bátorságos lesz-e még közelebb menni ama gyanús oszlophoz? A macska egy pillanatig gondolkozott, aztán nagy ugrással ott termett a halnál. Hajh! Abban a pillanatban már meg is volt fogva, vastag kendő borult a fejére és, a mi legszörnyűbb, érezte, hogy nehéz követ is kötnek a nyakára és gyorsan viszik a tó felé. Vergődött, karmolt, harapott, — mind hiába; teljesen az ellenségei hatalmában volt és egy lélek sem járt közel, a ki segíthetett volna rajta. Hallotta, a mint a gonosz szultána így szólt:

— Gyorsan, fiam, gyorsan! Szerencsére a tó nincs messze. Be vele gyorsan, mielőtt a hold fölbukkan. Már látni a fénye derengését.

Vége volt minden reménynek. Most levették fejéről a kendőt s a macska látta, a mint a szultána gonosz szeme diadalmas kárörömmel villog feléje, mialatt Ben-Harun már magasra emelte, hogy bele dobja a tóba. A szegény gyönge, tehetetlen macskának hasztalan volt minden vergődése; érezte, hogy immár vége... E pillanatban kibukkant keleten az ujhold

vékony, keskeny sarlója a felhőkből és ugyanabban a pillanatban nem volt ott többé a macska, hanem Al-Hafiz herczeg ugrott talpra és torkon ragadta Ben-Harunt, míg a szultána halálosan megréműlve futott el. Al-Hafiz óriás erőt érzett magában, csakhamar leteperte Ben-Harunt és fogolyképp hurczolta a palotába.

Az öreg szultán magán kívül volt dühében, mikor megtudta a felesége és mostoha fia gonosz tettét. Megparancsolta, hogy rögtön űzzék ki mind a kettőt az országból és halál érje őket, ha még valaha vissza mernének térni. A gonosz vén varázslót pedig mindjárt másnap reggel fölakasztatta.

A jó öreg szultán annyira örült elveszettnek hitt fia szerencsés megkerülésén, hogy elfelejtette minden eddigi baját és szomorúságát. Rövid idő mulva nagy pompával tartották meg Al-Hafiz herczeg és a szép herczegnő lakodalmát és azután a jó öreg Abu-Hafiz szultán, meg Al-Hafiz herczeg és a felesége, nemkülönben a hűséges Ben-Ahmed nagyvezír és mind a többiek még sokáig boldogan éltek és talán még ma is élnek, ha ugyan már meg nem haltak.

Hol volt, hol nem volt, egyszer valahol és valamikor volt egy szegény favágó ember, a ki az erdőben egy szerény kis házikóban éldegélt. Felesége is volt, de gyerekök nem és kettecskén szegényesen, de nagyon elégedetten éltek, mert a ház melletti szép kertben és földecskén minden megtermett, a mire csak szükségök lehetett.

Egy napon vándor házaló vetődött arra felé, bögrékkel, lábasokkal és más efféle hasznos portékával; az asszony vásárolt is egyetmást, a mire épp szüksége volt s a házaló aztán odább vándorolt. Mikor már eltávozott, a favágó egy ócska mesekönyvet talált az úton; nyilván a házaló vesztette el. Haza vitte és este, mialatt a felesége fonogatott, kötögetett, ő felolvasott neki a mesékből. Nagyon csodálatos mesék voltak azok, csupa tündérekről, varázslókról, a kik teljesíteni tudták az embernek minden kívánságát és királyt csináltak akár még a favágóból is.

Azon az éjszakán a favágó be nem hunyta a szemét, folyvást csak a tündérekre gondolt és elképzelte, hogy volna az, ha neki is volna olyan tündér keresztanyja, a kinek az a feladata, hogy megsuhogtassa varázsvesszejét és teljesítse az embernek minden kívánságát. Reggel nagyon kedvetlenül indult a dolgára, éppen nem oly vígan és fürgén, mint máskor. Jó ideig bolygott tünődve az erdőben,

végre elbusultan dobta földre a fejszéjét és kedveszegetten ült le egy nagy fa alá, azt kívánva, bárcsak láthatna egy olyan tündérkét és rábírhatná, hogy ez tegyen érette valamit.

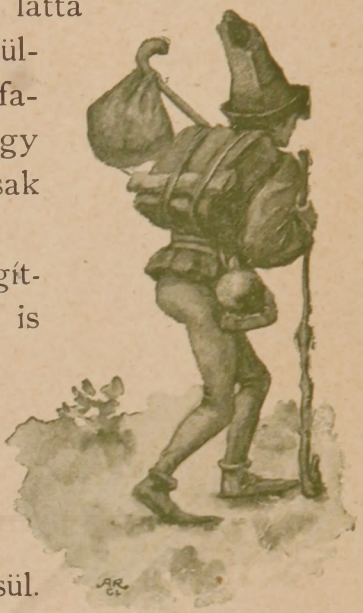

A mint ott üldögélt, egyszerre csak, nem is látta honnan, merről, egy nyulacska termett előtte és leülvén vele szemben, barátságosan pislogott reá. A favágó annyira belemerült légvárai építésébe, hogy meg sem lepte, mikor a nyulacska egyszerre csak megszólította:

— No's, favágó barátom, miben lehetek a segítségedre? Egész éjjel azt kivántad, vajha neked is volna afféle tündér keresztanyád. Én nem vagyok ugyan a keresztanyád, de hát én is tudok egyet-mást. Tudom azt is, hol van a varázsbőr el rejtve, melyen a tündérek kerek háromszáz esztendeig dolgoztak. Most már kész és a ki magára ölti, annak minden kívánsága rögtön teljesül. Persze, mivel a bőr csupa kívánságokból van összeállítva, hát minden kívánság teljesülése után elpárolog egy-egy része és így a bőr mind kisebbre zsugorodik. De hát az nem baj, ugy-e?

A nyulacska gyorsan távozott, de nemsokára visszatért, egy nagy bőrt vonszolva maga után, melyet kiterített a favágó sóvár szemei előtt. Mohón szólt a favágó:

— Kedves nyúlacska, engedd meg, hogy egy pillanatra magamra öltsem!

A jószivű nyulacska beleegyezett, még segített is a favágónak, hogy ez magára öltse a bőrt.

— Ó, bár csak enyém volna ez a bőr és ne kellene soha megválnom tőle! sóhajtá a favágó.

Alig mondta ki e szavakat, már ugy érezte, mintha a bőr szűkebb volna rajta és szorítaná.

— Ohó! szólt a nyulacska. Mi volt az, a mit kivántál? Ugy látom, mintha egyszerre jóval kisebbé váltál volna egész

termetedben. No, add vissza a bőrt, vissza kell vinnem a helyére.

A favágó azonban tudta, hogy most már nem kell megválnia a kincsétől; csak ugy félvállról nézett tehát a nyulacskára, feleletre sem méltatta, hanem megindult hazafelé, százféle tervet is forgatva fejében, hogy milyen nagyszerű dolga lesz ezentúl. A nyulacska nagy mérgesen követte és torkaszakadtából kiáltozta, hogy adja vissza a bőrt; de a favágó végre elvesztette a türelmét, megfordult és rárivalt:

— Takarodjál! Szeretném, ha valahol az operenciás tengeren is túl volnál és nem alkalmatlankodnál nekem többé.

A nyulacska rögtön megfordult és eliramodott.

Otthon a favágó elmondta csodálatos kalandját a feleségének, a ki azonban olyanformát gondolt, hogy a férje alighanem bepálinkázott valahol; azt tanácsolta te hát neki, feküdjék le és aludja ki a mámorát. De a favágó, hogy meggyőzze, így szólt:

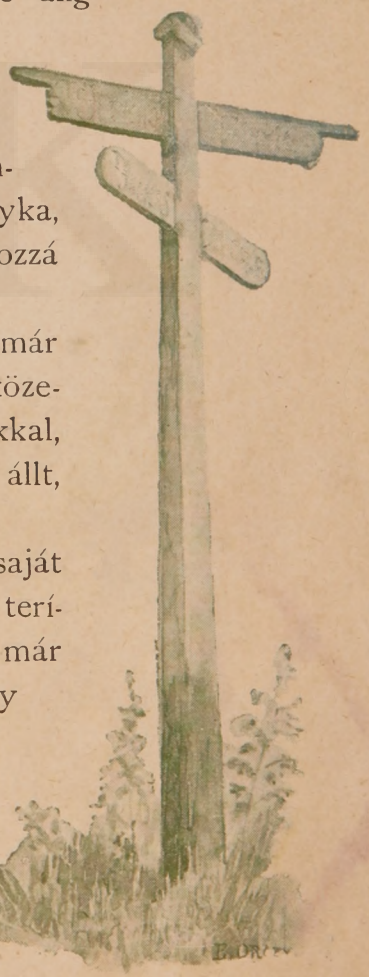

— Azt kívánom, hogy fínom vacsora teremjen itt az asztalomon, sült liba, meg kacsa, pulyka, diós patkó, zamatos, jó bor is, a mennyi kell és hozzá két libériás inas, a ki illően kiszolgáljon.

Még jóformán be sem fejezte a beszédét, már nagyszerűen megterített asztal tünt fel a szoba közepén, telerakva a legpompásabb ételekkel és italokkal, az asztal mellett pedig két aranylibériás inas állt, hogy az uraságoknak szolgáljon.

A favágó felesége alig tudta hinni a saját szemeinek, a mit látott; de aztán hozzá ültek a terített asztalhoz és vígan ettek, ittak, mert most már látták, hogy fényes életet fognak élni. Igaz, hogy a favágó már megint jóval kisebbnek érezte magát; a lábai, a mint ott ült a széken, már nem értek le a földre; de

hát oda se neki! Fölkapta a fínom borral megtöltött poharat és így szólt:

— Azt kívánom, hogy dúsgazdag nagy úr legyek, kastélyom legyen e kis házikó helyett és legyen sok szántóföldem, erdőségem. Aztán kívánom, hogy . . .

Jó szerencse, hogy a felesége belevágott és nem engedett tovább beszélnie, mert látta, hogy az ura minden egyes kívánság kiejtésénél egy-egy hüvelyknyivel kisebbre zsugorodik. De íme! a szegény házikó is eltünt már s fényes palotában, márvány-oszlopos, drága szőnyegekkel borított pompás teremben ültek.

Összenéztek a favágó és a felesége. A szegény kis ember már csak éppen három lábnyi magas volt, de pompás hermelines bársony köntöst viselt; a felesége gyönyörű selyem ruhába volt öltözve, drága gyémántos ékszerekkel a nyakán és a karjain. Majd kibujtak a bőrükből nagy örömükben s az asszony, megragadva kicsinyke ura kezeit, körültánczolta vele a termet, a távolról hallatszó zene hangjai mellett. Ezenközben bejöttek a komornyikok és komornák és kérdezték, nem parancsolnak-e a méltóságos uraságok valamit? Ez aztán eszökbe juttatta, hogy uj helyzetöknek megfelelően kell viselkedniök, tehát komoly ünnepiességgel sétáltak be a hálószobájukba.

A következő napot arra szánták, hogy megszemléljék nagy kiterjedésű uradalmaikat, az istállókat, kocsiszíneket, majorságokat és minden egyebet. Ugy találták, hogy rengetegül gaz-

dagok és mindenki mélyen hajlong előttük, nagy alázatosan hallgatja a szavukat. Csak az volt kissé boszantó, hogy a három láb magas nagy úr nagyon érezte a kicsiségét és jól látta, hogy a szolgái és jobbágyai ugy titokban roppantul mulatnak az ő törpe termetén.

Másnap befogatták a hat fehér lovat az aranyos díszhintóba, hogy meglátogassák a szomszéd uraságokat, a kiknek bizonyosan káprázni fog a szemök ilyen fény és pompa láttára. Nagy parádéval vonultak ki, egész sereg csatlós és fullajtár kisérte a hintót; de nagy megdöbbenésökre a szomszéd nagyurak közül akárhánynak éppen olyan szép kastélya és kertje volt, mint nekik, éppen olyan drága ruhát és ragyogó ékszereket viseltek, mint ők. Meglehetősen kedvetlenül tértek haza. Az asszony különösen bosszús volt, mert egyik szomszéd úri hölgynek még több és szebb karperecze volt, egy másiknak sokkal több cselédsége, egy harmadiknak pedig igazgyöngygyel volt kirakva a ruhája, míg az övé csak ezüst csipkével volt diszítve. És a hölgyek mindnyájan gúnyosan nevették az ő aprócska urát s büszkén mutattak a maguk szép, termetes férjükre.

Most már azt kívánta az asszony, hogy gazdagabb és előkelőbb legyen, mint mindezek a szomszédok, hadd legyenek ezek kötelesek mélyen meghajolni előtte, még ha ennek fejében ujra egy lábnyival kisebbre törpülne is az ura. Vacsora után elmondta tehát bánatát és panaszát az urának és azt bizonyítgatta, hogy a meddig ő is csak éppen olyan ranggal dicsekedhetik, mint ezek a szomszédok, addig bizony nevetni is fognak rajta; de ha fölöttük állana, ha például királyi herczeg volna, akkor bezzeg nem mernének többé csúfolódni.

A férje eleinte kereken kijelentette, hogy már nem nyilvánít többé semmi kívánságot; ugy vélekedett, hogy bizony már eléggé törpe, már semmiféle magasabb rang és méltóság nem kárpótolná, ha még egy lábnyival megkurtulna. Ámde az asszony nem nyugodott és végre is győzött. Mielőtt éjjeli nyugalomra tértek, kifejezte tehát a szegény kis ember azt a kívánságát, hogy királyi herczeg legyen, a kinél már csak a király lehessen nagyobb úr az országban. És másnap reggel valóban arra ébredtek, hogy királyi palotában laknak, udvari libériát viselő szolgák környezik és »királyi fenség«-nek czímezik őket, az ország összes főurai és főrangú hölgyei pedig sorra jönnek, hogy tisztelegjenek náluk. Büszke is lett most már az asszony. A legelőkelőbb hölgyek közt sem volt egyiknek sem olyan pompás ékszere, olyan palotája, olyan tömérdek cseléd-sége és bár a férje most már csak két lábnyi magas volt, a sok gróf és báró mégis nagy tisztelettel állt előtte, hangosan nevetett a tréfáin, a hölgyek pedig egymással versenyeztek, kinek jusson a szerencse, hogy a királyi herczeg ő fenségét fölsegítse a székére.

Még ugyanarra a napra be volt jelentve a királyi pár látogatása is. Egész udvari kiséretökkel jönnek, hogy meglátogassák a királyi herczeget és a herczegnét. Folyt is nagyban a készülődés ő felségök méltó fogadására.

A herczegi pár a palota dísztermében várta a koronás vendégeket. A szegény kicsi herczeg bizony ugyancsak izgatott volt, mikor kezet kellett csókolnia a királynénak és nem ért fel odáig, úgy hogy a felesége kénytelen volt őt székre állítani, a mi roppantúl mulattatta a királyi párt és mosolyra fakasztotta a többi királyi herczegeket és herczegasszonyokat. A lakománál az apróka herczeget igen magas székre kellett ültetni s az ételeket oda kellett rakni a tányérjára, mert nem érte el a tálat. A király

majd ledőlt a székéről nevettében és alig tudott enni; a többiek nem igen mertek ugyan nevetni, de a királyné gúnyos megjegyzéseket tett a herczegné előtt fura apróka férjére.

Ezen az éjszakán aztán rettentő véleménykülönbség támadt a királyi herczegi pár közt. Az asszony azt kivánta, hogy fölötte álljon mindenkinek; még a király és a királyné is, a kik nevetni mertek rajtok, legyenek kénytelenek alázatosan eléjök járulni és hódolni neki és a férjének, akármilyen kicsike is ez. Sem többet, de kevesebbet sem kívánt, mint hogy császárné legyen az egész világ fölött. Ellenben férje ura olyanformán vélekedett, hogy ha még egy lábnyival megkurtul, az már olyan állapot lesz, a melyet semmikép sem viselhetne el. Ámde a felesége addig-addig nyaggatózott, míg végre is keresztűlvitte az akaratát és mire a nap ujra fölvirradt, a hajdani favágó és a felesége a világ leghatalmasabb császárja és császárnéja lett. Nem volt király és királyné a föld kerekségén, a ki hódolni ne sietett volna a császári felségeknek; a népek és nemzetek nem viselhettek háborút és nem köthettek békét a császári pár engedelme nélkül; minden királyság, fejedelemség hűbéri adót fizetett nekik

Ez nagyon szép és kellemetes volt, de ó! a szegény kis császár immáron éppen csak arasznyi, azaz pontosan hat hüvelyk magas volt és vánkosra ültetve vitték a különféle nagy országos czeremóniákra; mikor pedig az idegen uralkodók követeit fogadta, akkor külön e czélra való arany asztalra állították. Lakomáknál és udvari ebédeknél kicsike aranyszéken ült az asztalon és kávéskanálkával etették a császárné tanyérjáról.

Ebbe az állapotba persze hamar beleúnt, kivált mert a felesége, a kinek most már minden vágya beteljesedett, nagyon keveset törődött vele többé, sőt azt sem engedte meg, hogy beleszóljon az ország dolgaiba. Kellemetlennek találta azt is, hogy a férjét vánkoson vigyék előtte, tehát építtetett a kertben egy piczinyke baba-házikót és oda zárta be császári férje urát. Csak néhanéha nagyritkán vette elő, hogy eljátszogasson vele.

A szegény csöppecske császár szomorúan gondolt azokra a szép napokra, mikor még ő is deli termetes férfiu volt, fákat döntött le az erdőben és úr volt a maga házában, ott az árnyas nagy fa alatt. Átkozta a nyulacskát, a tündéreket, a házalót és főkép a saját rövidlátó ostobaságát, hogy régi boldog és elégedett sorsát ezzel a megaranyozott nyomorúsággal cserélte föl.

Egy napon végre, a mint baba-házikója piczinyke ablakán kitekintett, egy favágót pillantott meg, a ki vígan fütyörészve ballagott arra felé, hátán nagy csomó száraz galylyal. A szegény csöppecske kis császár lekapta a fejéről a drágakövekkel ékes koronácskát, melyet mindig viselt, dühösen a földhöz vágta, ugy hogy a drágakövek szerteszét gurultak és fölkiáltott:

— Ó, azt kivánom, vajha ismét rendes termetű ízmos férfiu, habár csak favágó volnék és ott élnék a feleségemmel a kedves kis házikómban!

Alig mondta ezt ki, eltünt a fényes palota, a gyönyörű kert s ő ott ült régi kis házában, a nagy karos-székében, szemközt a feleségével, a ki csöndesen kötögetett; a lábai ismét leértek a földre, a karjaival pedig elérte a feleségét.

Álom volt-e az egész? Már ezt bíz' én, kedves olvasóim, nem tudom. Csak azt tudom, hogy a favágó és a felesége szegényesen ugyan, de boldogan éltek azután még sokáig az ő szerény kis házacskájokban.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Az már nem igaz!

Hol volt, hol nem volt, egyszer valamikor volt egy királykisasszony, a ki csodaszép volt, de nagyon szeszélyes is. Ki hirdettette, hogy csak annak lesz a felesége, a ki olyan mesét tud elmondani, a melyet az apja, a király, nem tud elhinni.

Élt pedig valahol egy faluban egy szegény fiatal legény, a ki hallotta ennek a dolognak a hírét. Fölkerekedett tehát, elment a király palotájába és erősen megkopogtatva az ajtót, bebocsátást kért a királyhoz.

A király nagyon jól tudta, mi járatban van a legény, mert már sok királyfi és mindenféle nemes lovag járt ott, abban reménykedve, hogy elnyerheti a szépséges királykisasszonyt; de bizony valamennyi belebukott. De hát bebocsátották Jancsit is a király elé.

— Adjon isten, felséges királyom, mondá.

— Fogadj isten, kedves fiam, felelt a király nyájasan. Hát mi járatban vagy itt?

— Hát biz' én, felséges uram, feleséget keresek.

— Nagyon helyes. De aztán el tudnád-e az asszonyt tartani?

— De el ám! Nem lesz nálam semmi panasza. Van az apámnak egy malacza.

— No, az már valami.

— Még pedig csoda-malacz, felséges királyom. Husz esztendő óta ez a malacz tartotta el az apámat, anyámat, hét testvéremet és jó magamat is.

— Derék egy jószág.

— Minden reggel teli sajtár tejet ad, akár csak a tehén.

— Ez nagyon szép tőle, jegyzé meg a király.

— És az anyám minden nap egy nagy darab sütni való oldalast vág ki a malacz bordájából, éjjel pedig az megint megnő.

— Ez nagyon hasznos tulajdonság, vélte a király.

— E napokban a malacz eltünt, az anyám mindenfelé kereste, de hiába.

— No, ez már szomoru.

— Végre rátalált az éléskamrában, a hol egerekre vadászott.

— Nagyon hasznos malacz, az bizonyos.

— Az apámnak is nagy hasznára van, mert minden nap be szokta küldeni a városba, hogy ott az ügyes-bajos dolgainkat elintézze.

— Ezt nagyon okosan cselekszi az apád.

— A malaczunk varratott ruhát az apámnak és nekem is, még pedig éppen a felséged szabójával.

— Meg is látszik, mert nagyon jól áll rajtad.

— Igenis, felséges uram, és mindent ki is fizet az aranyakkal, melyeket útközben szed föl.

— Nagyon megbecsülendő jószág.

— Legutóbb makranczoskodni kezdett és daczoskodott.

— Ez már hiba.

— Nem akart menni, a hová küldtük és nem akarta megengedni, hogy az oldalából az anyám pecsenyét vágjon.

— Meg kell regulázni.

— Azután meg a szeme is romlik, nem látja, hol jár.

— Akkor hát vezetni kell.

— Igenis, és az apám éppen ezért fogadta fel melléje a felséged édes apját disznópásztornak.

— Az már nem igaz! ordította a király dühösen.

Rögtön eszébe jutott ugyan a leánya fogadalma, de már megtörtént, — rámondta valamire, hogy nem hiszi.

Így hát kénytelen volt beleegyezni, hogy leánya a Jancsi legénynek a felesége legyen. De ezt soha sem bánta meg. Mert a szegény parasztlegényből rövid idő alatt nagyon ügyes és kedves herczeg vált, a ki sokáig boldogan élt a feleségével és királyi apósával. Mikor pedig évek multán Jancsi lett a király, az egész ország azt vallotta, hogy még soha sem volt ilyen bölcs királya. De János király ekkor már nem is füllentgetett, hanem mindenkor ugy beszélt, hogy minden szavát elhitték és tiszteletben tartották.

ORSZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

GOTTERMAYER N. KÖNYVKÖTŐ BUDAPESTEN